

په افغانستان کې د کوچنیو پوړونو د یو بریالي سکتور جوړونه

لړ لید

په افغانستان کې د مایکرو فینانس سکتور د اصلاحاتو د پړاو څخه د راتیریدو په حال کې دی. دا په پراخه توګه د مراجعینو د شمیر او ورکړل شوو پوړونو د ودې له لارې چټک عملیاتي ثبات ته د رسیدو په هکله د مخکیني ټینګار پایله ده. دغې تمرکز هغه پاملرنه چې د کیفیت، حساب ورکونې، او د مراجعینو د ګټو پوره کولو لړۍ ته اړول شوې وه او د اوسني غیر رسمي پوړ د بازار د په اړه د ډاډ د نشتوالي سره غبرګه وه راتپه کړې ده. چې دې ټولو د هغو ستونزو لپاره چې د مایکرو فینانس ادارې د مراجعینو د پوړ د نه ادا کولو د لورې کچې او په ځینو حالاتو کې د درغلیو له کبله ورسره مخامخ دي یو بنسټ یې را مینځ ته کړی.

د افغانستان د څیړنې او ارزونې د ادارې د پوړونو په غیر رسمي سیستم او کلیوالي معیشت د کوچنیو پوړونو د اغیزې تر نامه لاندې څیړنه هغه ممکنه ننگونې چې د کوچنیو پوړونو ادارې ورسره لاس او ګریوان وې څرګندې کړې دي. نوموړې ستونزې له هغو هڅو سره یې اړیکه درلودله چې مراجعینو د بریا د ټاکلو لپاره د ټولنیزو او اقتصادي شرایطو په هکله د پوهاوي له لارې ترسره شوې دي په کوم کې چې دوی پر خپلو پوړونو پانګونه کړې او یا دپوړونو له لارې یې د مراجعینو اړتیاوې پوره کړې دي. چې دا د کوچنیو پوړونو د ادارې او د مراجعینو د بریالیتوب تر مینځ اړیکو په اړه د پوهې نشتوالی څرګندوي. ددغو اړیکو په اړه د مخ په ودې پوهې او په وده او کړنو کې بیرته پاتې کېدنې پر بنسټ د افغانستان لپاره د کوچنیو پوړونو د پانګه اچونې ادارې (MISFA) د سکتور په کچه یې یو لړ اصلاحات پیل کړې دي تر څو د مایکرو فینانس ادارې د ودې پر ځای پر څرنگوالي بیا تمرکز وکړي. دغه اصلاحات د مایکرو فینانس متحدو ادارو څخه غوښتنه کوي څو کره سوداګریز پلانونه چمتو کړي، او په مدیریتي او د پوړونو اړوند چارو په برخه کې د ظرفیت د تشې د په نښه کولو او د خپلو کارکوونکو د وړتیا د لوړلو په موخه یو ښوونکی ولري، او د کنټرول د سیستم د ودې او د درغلیو د فرصتونو د راکمولو په موخه د داخلي پلټنې یو واحد رامینځ ته کړي. د افغانستان لپاره د کوچنیو پوړونو د پانګونې د ملاتړ ادارې (MISFA) د کوچنیو پوړونو د ادارې لپاره یې د راپور ورکونې کارتي سیستم را مینځ ته کړ څو په دې توګه وکړای شي ددغو اصلاحاتو په پلي کولو او د هغه په وده کې د مایکرو فینانس ادارې ته لاره هواره کړي.

د افغانستان لپاره د کوچنیو پوړونو د پانګونې د ملاتړ د ادارې د اصلاحاتو موخه په لومړي سر کې د کوچنیو پوړونو د ادارو داخلي جوړښت، وړتیا او د کنټرول سیستم دی. سره له دې، دغه اداره د هغه اړتیاوې پیژندګلوي هم کړې چې له مخه یې د پوړونو د توکو پرتنوع او کړندودونو بیا غور وکړي څو د مراجعینو اړتیاوې پوره کړي. د داخلي سمون له راوستلو وروسته د افغانستان لپاره د کوچنیو پوړونو د پانګونې د ملاتړ اداره په راتلونکې کې دنوموړې تنوع سره د مرستې په موخه د سپما، د کرهڼې او مالدارۍ پوړونو او د اسلامي پانګو د توکو

منځپنګه

۱. سریزه..... ۲
 ۲. د بریا پر وړاندې ننگونې..... ۳
 ۳. د مایکرو فینانس د سکتور سمون..... ۷
 ۵. مخ ته پرتې لارې..... ۱۴
- د افغانستان د څیړنې او ارزونې د ادارې وروستی خپرونې..... ۱۶

د لیکوال په هکله

پاولا کانتور د افغانستان د څیړنې او ارزونې د ادارې مشره ده، چې د دغې څیړنې په ګډون یې د رسمي پوړونو او همدا راز د غیر رسمي پوړونو په اړه څیړنې، د کوکنارو د تولید او د پوړونو تر مینځ اړیکو، د ماشومانو د کار په اړه کورنۍ پریکړې، کورنۍ توان او تاوتریخوالي او همداراز د کلیوالي او بیا راستنیدو په اړه د افغانانو د دوهم نسل تجربو د څیړنو د یوې لړۍ لارښوونه یې کړې ده.

ایرنا اندرسن یوه ښارګوټی وګر پیژندنګی ده، او د ورو پوړونو د څیړنې په بهیر کې نوموړې د افغانستان د څیړنې او ارزونې د ادارې د یوې لوړ پوړې مدیرې په توګه د معیشت د څیړنیزې ډلې د څارنې دنده یې په غاړه درلوده.

لپاره د غوښتنو د ارزونو په موخه د یوې عملي څیړني د اجندا لپاره ژمن دی.

د مایکرو فینانس ځینو انفرادي ادارو د هغه اقتصادي رکود په رڼا کې چې دوی آزمویلې دی په خپلو ادارو کې یې بدلونونه پیل کړي دي. په ځینو حالاتو کې د مراجعینو د کټو د ښه پوره کولو په موخه په دغه بدلونونو کې د پور د پروگرام پر قوانینو بیا کتنه هم شامله ده - لکه د پور اندازه، د ضرب الاجل موده، او د قسطونو وار. په نورو حالاتو کې د مایکرو فینانس ادارې هغه نوې توکي چې د افغانستان لپاره د کوچنیو پورونو د پانګونې د ملاتړ اداره یې ارزو په پام کې لري راسپړي، لکه کلیوالي پانګې او اسلامي بانکي توکي، په پای کې د مایکرو فینانس ځینې ادارې د MISFA د وړاندیز شویو داخلي کنټرولونو سر بیره یوشمیر نور هم پلي کوي.

په داسې حال کې چې دسمون په بهیر کې مایکرو فینانس ادارو ته ډیره پاملرنه شوې ده، MISFA هم د ټولنیزو کړنو د څارني د پیل له لارې د مراجعینو د کړنو د څارني دودې لپاره هڅه کوي. د هیواد په کچه د مایکرو فینانس ټولې ادارې کولای شي ورته معلومات په تدریجي توګه راغونډ کړي خو ستونزه په دې کې ده چې څه ډول معلومات راغونډ کړي څو د مراجعینو بریا څرګنده کړي، او یا په نورو برخو کې دپورونو د ځینو ټولنیزو اغیزو څارنه وشي، لکه چې څرګندېږي ټاکل شوي شاخصونو ته لږه پاملرنه شوې ده. چې دا د مراجعینو پر معیشت د پورونو د اغیزې په هکله د لږ څه پوهاوي لپاره، وړاندیز کوي چې دغه بهیر هغه څه ته لومړیتوب ورکړي چې را غونډېدلای شي نه هغه څه ته چې ورته اړتیا ده.

په افغانستان کې د مایکرو فینانس د سکتور په برخه کې د پام وړ مثبت بدلونونه را مینځ ته کيږي، سره له دې چې د مایکرو فینانس او مراجعینو د بریالیتوب د تضمین په موخه د اصلاحاتو د ودې لپاره لا هم فرصت شته، چې دا کیدای شي چې دواړو تر مینځ د نږدې اړیکو د تایید او د دوروستي یاد شوي ټکي د ودې لپاره د پام وړ هڅو له لارې تر سره شي. ځینې مخ ته پرتې لارې دا دي:

- د په پام کې نیول شوي پراختیا پلي کول د کلیوالي اقتصاد د یو ټوټه کلیوالي پراختیا په برخه کې د مراجعینو د غوښتنو د ژور درک سره.
- د هغو مالي خدمتونو پراختیا چې د معیشت د کمښت د ګواښونو د په نښه کولو لپاره وړاندې شوي دي، لکه د خپلې خوښې سپما او د بیمې دتوکو له لارې.
- په فوري توګه د مراجعینو پر بریالیتوب تمرکز، او په عین وخت کې د پایلو او اغیزو د ارزولو په برخه کې د کړنو د څارني دنویو وسایلو د زیات کار څخه ډاډ تر لاسه کول.
- د سکتور د وړتیا د لوړولو په موخه د کسب او مالیکدتمونو د روزنیزو پروګرامونو په برخه کې د دولتي او شخصي پانګه اچوني څخه پراخ ملاتړ.
- د مراجعینو په مشرۍ د مایکرو فینانس د زیات سیالي کونکو توکو د پراختیا په موخه د پورونو د غیر رسمي سیستم څخه زده کړه.

۱. سریزه

چې د یو غیر رسمي سیستم له لارې د ګاونډیانو، خپلوانو، کلیوالو، اتی والو او سوداګرو تر مینځ به وړاندې کیدل. د غیر رسمي پور د سیستم په هکله بلې څیړني د کلیو د ټولنیزې ساتنې سیستم ته یې د هغو ی تنوع، پراختیا او ارزښت څرګند کړ. ^۲ دغه موندنې د هغه مهمو پانګونو سره غبرګې دي چې د کوچنیو پورونو په برخه کې پور ته د نه لاسرسي د انګیرنو پر بنسټ را مینځ ته شوي او پر غیر رسمي پور او د کلیوالي معیشت پر خونديتوب، د کوچنیو پورونو اغیزې تر پوښتنې لاندې راولي.

د نوموړو پوښتنو پر بنسټ، د افغانستان د څیړني او ارزوني ادارې په کلیوالي معیشت کې د رسمي او غیر رسمي پورونو د ونډې او د پور د دواړو سیستمونو د ګډون د څرنگوالي د ارزولو په موخه یې په ۱۳۸۶ کال کې یو عملي کار په لاره واچولو. ^۳

^۲ فلورنسی کلیجن او آدم پین، د پیسو موندل: د افغانستان په کلیو کې د غیر رسمي پور په کارول (د افغانستان څیړني او ارزوني اداره ۱۳۸۶)

^۳ پاولا کانتور، د لاس رسۍ څخه تر اغیزې: په افغانستان کې کوچني د افغانستان د څیړني او ارزوني اداره ۱۳۸۸)

په ۱۳۸۲ کال کې د افغانستان لپاره د کوچنیو پورونو د پانګونې د ملاتړ د ادارې (MISFA) له لارې په افغانستان کې د کوچنیو پورونو مهم پروګرامونه وړاندې شول. د کوچنیو پورونو په برخه کې پانګه اچونه په اصل کې د هغه باور په واسطه چې افغانان او په ځانګړې توګه کلیوال افغانان پورونو ته لاس رسی نه لري توجیه شوه. داسې تمه کیده چې د پورونو د اغیزمنتوب لپاره پورونو ته ښه لاس رسی به د بیارغونې، او همدا راز د جګړې او وچکالۍ د اغیزو څخه د خلاصون لپاره لاره هواره کړي.

د افغانستان د څیړني او ارزوني د ادارې د ۱۳۸۲ کال څیړني په کلیوالي معیشت کې یې پور ته یوه مهمه ونډه ور په برخه کړه. ^۱ د پور څخه د بنسټیزو اړتیاوو د تامین او د ګرځېدو څخه د را مینځ ته شوو تاوانونو د پوره کولو او همدا راز د دندو په برخه کې د پانګه اچوني لپاره ګټه اخیستل کیده. که څه هم چې دا هغه پورونه وو

^۱ جو کریس او آدم پین په افغانستان کې پر کلیوالي معیشت بیا غور (د افغانستان د څیړني او ارزوني اداره کابل - افغانستان ۱۳۸۳ کال)

نوموړی رپوټ وړاندې تر دې چې په افغانستان کې د کوچنیو پوړونو سکتور د هغو ګڼ شمیر اندیښنو د په نښه کولو لپاره چې د همدې څیړنې له لارې څرګندې شوي وي، پر هغه وروستنیو بدلونو بحث وکړي، په ځانګړې توګه د همدې څیړنې هغو موندو ته چې دمایکرو فینانس د ادارو او د مراجعینو د بریا په وړاندې

نوموړی رپوټ وړاندې تر دې چې په افغانستان کې د کوچنیو پوړونو سکتور د هغو ګڼ شمیر اندیښنو د په نښه کولو لپاره چې د همدې څیړنې له لارې څرګندې شوي وي، پر هغه وروستنیو بدلونو بحث وکړي، په ځانګړې توګه د همدې څیړنې هغو موندو ته چې دمایکرو فینانس د ادارو او د مراجعینو د بریا په وړاندې

۱ چوکاټ: کوچنی پانګې او کوچنی پوړونه

مایکرو کريدت هغه کوچنیو پوړونو ته وايي چې لږ عايد لرونکو خلکو ته د دندو د را مينځ ته کولو او پر ځان د بسيا کيدنې په موخه ورکول کيږي؛ همدا راز کيدای شي د نورو موخو لپاره هم پوړونه په کې شامل وي. دا اکثراً د هغو پراخو پروګرامونو يوه برخه جوړوي چې د يوه هيواد د مالي خدمتونو له سکتور څخه ملاتړ کوي او هغه ته پراختيا ورکوي چې د پوړونو برابرول، سپما، د حوالو ليرد او د بيمې خدمتونه په کې شامل دي چې د مایکرو فینانس په نامه يادېږي.

۲. د بریا پر وړاندې ننگونې

لکه چې د مراجعینو مالي اړتیاوې له پامه غورځيدلي دي.^۵ د مایکرو فینانس ادارې د افغانستان لپاره د مایکرو فینانس د ملاتړ د ادارې د شریکانو په توګه کار کوي چې دنده یې په پنځو کلونو کې عملی ثبات ته رسيدل، او د هغه وخت نیولیبیرال توافق منعکسول دي.^۶ د افغانستان په شرایطو کې د پوړونو د برابرولو په وړاندې ګڼ شمیر ستونزو ته په پام سره دغه موده ډیره لنډه ده. نوموړې ستونزې په لاندې ډول دي: امنیتي شرایط، چې د فعالیتونو لګښت لوړوي؛ د ملی کارکونکو په مینځ کې د تجربو او وړتیاوو نشتوالی، چې دا په لنډ مهال او مینځ مهاله توګه پر متخصصینو د تړاو لامل کيږي؛ د خلکو لیرې والی د خدمتونو د لیرد د لوړ لګښت لامل کيږي؛ او په ځینو برخو کې د ګټه لرونکو پوړونو په وړاندې حساسیت.^۷ دنوموړې مودې د پوره کولو او پر مراجعینو د لګښت د کمولو په موخه د مایکرو فینانس ادارې په پام کې لري چې د پروګرام پر اندازې او پراختیا تمرکز وکړي. چې دا د مراجعینو د اړتیاوو د پوره کولو او په پروګرام کې د مراجعینو د بشکلتیا د ګټورتوب د تضمین لپاره خورا ارزښتناک دی، او په مینځ مهال کې د مایکرو فینانس د ادارې د دوام لپاره به منفي پایلې ولري.^۸

د افغانستان د څیړنې او ارزونې د ادارې پر غیر رسمي پوړونو او کلیوالي معیشت د کوچنیو پوړونو د اغیزې په اړه د څیړنې مهمې موندنې داوي چې ټولنیز او اقتصادي شرایط معیشتي اقداماتو په څیرد کوچنیو پوړونو په غوره والي کې د ارزښت وړدي.

د مایکرو فینانس د ادارو او د مایکرو فینانس د مراجعینو دواړو بریاوې باید د کوچنیو پوړونو په سکتور کې دپاملرنې پایله وي.^۹ د مایکرو فینانس د ادارو په برخه کې بریا د عملی ثبات په مفهوم ده (لکه د ګټو سره د اغیزمنتیا د لګښت پوره کول). د کوچنیو پوړونو د مراجعینو لپاره دا د معیشت د خونديتوب سترې کچې ته د رسیدو یوه وسیله ده. که څه هم چې د افغانستان د څیړنې او ارزونې ادارې د یوې څیړنې په ترڅ کې کلیوالي معیشت او هغه پوړونه چې د مایکرو فینانس د ادارو د مراجعینو او غیر مراجعینو له لورې ترې ګټه اخیستل کيږي، همدا راز د مایکرو فینانس د ادارې د استازو نظریات یې را سپړلي دي او دا په ډاګه کوي چې د مایکرو فینانس بریالیتوب تل د مراجعینو بریالیتوب تر خپلې اغیزې لاندې راولي. چې لامل یې د افغانستان د شرایطو سره سم په نسبتاً لنډه موده کې عملی ثبات ته پر رسیدو د سکتور پر عمومي تمرکز، او همدا راز هغه هڅو پورې چې د هغو انګیرنو له لارې چې ګواکې اکثره افغانان پوړونو ته لاس رسې نه لري د غیر رسمي پوړونو د اوسني سیستم له پامه غورځولو پورې اړوند دی. چې دواړه لاملونه کیدای شي په افغانستان کې د کوچنیو پوړونو د یوه غښتلي سکتور د رامینځ ته کیدو موخې ته د رسیدو په وړاندې ستونزمن اوسي.

د عملی ثبات لپاره هڅې

عملی ثبات د مایکرو فینانس د ادارو یوه مهمه او نړیواله موخه ده ځکه چې دا کار پر مرستندویه ټولنو د مایکرو فینانس د ادارو د تړاو د را کمولو لامل کيږي. چې دا له پراختیایي مرستو څخه پرته به خپلواکه توګه د دوی اورد مهاله حضور تضمینوي. د دغه خپلواکي ته رسیدل بی له شکه خورا ارزښتناک کار دی، خو د مایکرو فینانس ادارې همدا راز باید د خپل پر ثبات لږ تمرکزاتي،

^۵ د افغانستان لپاره د کوچنیو پوړونو د پانګونې د ملاتړ اداره مرکه، د ۱۳۸۸ کال د غبرګولي میاشت.

^۵ پاولا کانتور د لاس رسي څخه تر اغیزې.

^۶ نوموړي کلي په کابل، بامیان او د بلخ په ولایت کې وو. د لایاتو معلوماتو لپاره د پاولا کانتور د لاس رسي څخه تر اغیزې رساله وګورئ.

^۷ مالکولم هارپر، په، مایکرو فینانس ولی ګرم دی ؟ ” بزګران او مایکرو فینانس: آیا دوی سره جوړېږي؟“ د توماس ډایچنر او هارپر له خوا تصحیح شوی (رګبایو انګلستان: د نړیوالې تکنالوجی خپرونې ۱۳۸۶ کال) ۸۳-۹۴

^۸ پاولا کانتور د لاس رسي څخه تر اغیزې.

نورو بنسټونو بیا رغول دي. د پورونو برابرول د یوې هر اړخیزې او ترتیب شوې پراختیا د کرڼلارې په توګه، د هغو سازمانو سره په همغږۍ کې چې بنسټونه او نور خدمتونه وړاندې کوي په پام کې نه وه نیول شوي. په پای کې، د پورونو د برابرولو په برخه کې دا ډول محدود تمرکز په کلي کې د مایکرو فینانس ادارې پر څیړنه او هم پر مراجعینو ناوره اغیزه کړې ده، له هغه ځایه چې مراجعینو هڅه کوله څو خپل پورونه ادا کړي چې دا د مایکرو فینانس د ادارې څخه د مراجعینو د تلو او منفي تعبیر لامل کیږي. د مراجعینو دغه هڅې په پای کې د مایکرو فینانس د ادارې وړتیا باثباته فعالیت ته د رسیدو لپاره محدودوي.^{۱۴}

د څیړني په دوو نورو کلیو کې د اغیزمن پور د پانګه اچونې لپاره اقتصادي وړتیا په لوړه کچه لیدل کیده. ^{۱۵} د بامیان په کلي کې د کچالو لوړو محصولاتو د خلکو لپاره یو اقتصادي بنسټ برابر کړی وو. له دې اقتصادي بنسټ سره پور که څه هم چې خطرناک وو خو تر یوه حده د لګښت او اغیزمنې پانګې اچونې په موخه کاریده. چې دواړه فکتورونه د پورونو ځواب ویونکو په منځ کې د قسط لپاره د هلو ځلو لامل شوو. د ځینو لپاره دا د پور د یوې دورې له لارې څرګنده وه، چېرې چې پورونو په نوو کوچنیو پورونو پورې تړلي وو څو وکړای شي خپل غیر رسمي پورونه چې د پخوانیو کوچنیو پورونو د قسط د ضرب الاجل د پوره کولو په موخه اخیستل شوي وو ادا کړي. ددوی پانګونې لا تر اوسه بسیا ګټه نه ده تر لاسه کړې څو وکړای شي چې د مایکرو فینانس د ادارې د پورونو د اقساطو او اړینو لګښتونو سره مرسته وکړي. سره له دې د کچالو د حاصلاتو اقتصادي وړتیا ته په پام سره که چېرې نور سازمانونه د مایکرو فینانس د ادارې له پورونو سره په همکارۍ کې او یا له هغه څخه وړاندې یې نور اقدامات په لاره اچولي وي (لکه، بنسټ یابیڅښنا، بازار ته لاس رسې، د ګواښونو د را کمولو میکانیزم)، نو د معیشت د ودې لپاره فرصتونه پیاوړې کیدای شي. د بلخ ولایت د څیړني لاندې کلي کې پر معیشت د مثبتې اغیزې لپاره کوچنیو پورونو کې وړتیا موجوده وه. ځینو ځواب ویونکو دا یې غوښتل چې د عمده پلورونکو سره د غیر رسمي پورونو اړیکې وشلوي ځکه چې بزگران د محصولاتو د بیې په اړه د خبرو اترو لپاره لږ او یا هم هیڅ توان نه لري دا ځکه چې دوی خپل محصولات پر عمده پلورونکو پلوري او هغوی هم دوی ته د محصول د پیروندو لپاره پور ورکوي. (لکه د شنو کورونو (greenhouse) د جوړولو لپاره د اړتیا وړ توکو برابرول). که څه هم چې د مایکرو فینانس سخت معیارونه ددې لامل شوو چې ځینې د شرایطو سره سم مراجعین په دې کې د نه بنسټیډو پریکړه وکړي.

ساحوي څیړني هم د کوچنیو پورونو په سکتور کې د بریالیتوب د اندازې موضوع را پورته کړه. د قسط اندازه په وار وار د

نو مورې څیړنه په دريو کلیو کې تر سره شوه،^{۱۶} د څیړني تر پوښښ لاندې کلیو تر منځ توپیر که څه هم چې ډیر نه وو خو د کوچنیو پورونو د وړاندې کولو د ځای او څرنګوالي په اړه یو لړ د پام وړ لارو چارو اړتیا ته ګوته نیسي تر څو د معیشت د خونديتوب زیاتوالی تضمین کړي. دغه د پام وړ لارې چارې د کلیوالي اقتصاد د محدودیت او ګواښمنتیا او د لږو ګټو له کبله د ښاري سیمو په پرتله په کلیوالو سیمو کې ډیرې اړینې دي.^{۱۷} دغه فکتورونه کلیوالي مراجعینو ته د قسط د ادا کولو لپاره د پیسو پیدا کول ستونزمن کوي، دا هغه څه دي چې د څیړني په بهیر کې د ځواب ویونکو کورنیوله لورې به خورا زیات رابړ سیره کیدل.^{۱۸} نوموړې موضوع آن د هټیوالو په منځ کې چې د باثباته نغدو پیسو د درلودلو له کبله د کوچنیو پورونو د پروګرامونو لپاره اکثرًا د غوره مراجعینو په توګه شمیرل کیږي هم څرګندیده. په درې ګونو کلیو کې هټیوالو ځواب ویونکو د کلیو د اوسیدونکو د توکو د پیر د تیبټ توان او نغدو پیسو د نه درلودلو له کبله یې د پام وړ ننګونو څخه یادونه وکړه. هټیوال اکثرًا پورونه پلوري او بیا د مراجعینو څخه د قسط د تر لاسه کولو په برخه کې له ستونزو سره مخامخ کیږي کوم چې تمه کیده چې دغه قسطونه ددوی دخپلو پورونو د قسطونو د ادا کولو په برخه کې به مرسته وکړي.

په پای کې، د هغو هڅو په لړ کې چې د لګښت د کمولو په موخه د پراختیا او اندازې لپاره تر سره شوي دي، د مایکرو فینانس هغه ادارې چې د څیړني تر پوښښ لاندې سیمو کې فعالې دي هڅه یې کوله چې د خلکو د ټولنیز او اقتصادي بریاوو د ارزونې په برخه کې پانګونه ونه کړي.^{۱۹} د هغو مراجعینو چې پورونه یې په غاړه اخیستي دي د وړتیاوو یو څه ارزونه تر سره شوي خو اندازه او څرنګوالی یې د مایکرو فینانس په ادارو کې سره توپیر لري او اکثرًا د پور اندازې پورې تړاو لري (هر څومره چې پور ستر وي نو د پور په ورکړه کې د بی وسې د ستر ګواښ له کبله، د قسط د بیا ورکولو د وړتیا زیاته ارزونه). د کابل د ولایت تر څیړني لاندې کلي کې چې جګړې او وچکالی په کلکه خپلې وو د ټولني په کچه ارزونه خورا ستونزمنه وه.^{۲۰} د اوبولګولو سیستم یې کابو له منځه تللی وو، په دې مفهوم چې د غلو د کر کيلې یو بنسټیز فعالیت له پامه غورځیدلی دی. دغه کار ددې لامل شوی چې کلیوال د اغیزمن پور په برخه کې د پانګونې لپاره لږ واک ولري؛ داقتصادی ودې لپاره د یو اغیزمن چاپیریال د را منځ ته کولو لپاره لومړنی ګام چې باید اخیستل شوی وای د کلیو د اوبو او

^{۱۶} پاولا کانتور د لاسرسي څخه تر اغیزې او د افغانستان د څیړني او ارزونې د ادارې د کوچنیو پورونو د قضیو څیړنه

^{۱۷} مهربانی وکړی د قضیو د څیړني د شرایطو ضمیمه وګوری

^{۱۸} پاولا کانتور او ایرنا اندرسن، "کوچني پور، غیر رسمي پوراو کلیوالي معیشت: د کابل په ولایت کې د یوکلې د قضیې څیړنه" (کابل د افغانستان د څیړني او ارزونې اداره)

^{۱۹} ایرنا اندرسن، پاولا کانتور او امندا سیم، "کوچني پور، غیر رسمي پوراو کلیوالي معیشت: د بامیان په ولایت کې د یوکلې د قضیې څیړنه" د افغانستان د څیړني او ارزونې اداره (کابل) "کوچني پور، غیر رسمي پوراو کلیوالي معیشت: د بلخ په ولایت کې د یوکلې د قضیې څیړنه" د افغانستان د څیړني او ارزونې اداره (کابل)

^{۲۰} د مایکرو فینانس د ادارې مرکې، د ۱۳۸۸ کال د غويي میاشت، د افغانستان لپاره د مایکرو فینانس د ملاتړ اسانتیا د ۱۳۸۸ کال چنګاښ

^{۱۴} د افغانستان د څیړني او ارزونې د ادارې قضیوی څیړني

^{۱۵} کلچن او پین، د پیسو پیدا کول؛ پاولا کانتور د لاس رسې څخه تر اغیزې.

په آسانی سره د مایکرو فینانس د ادارې ګټې پوره کړي، خو داسې بنسټګري چې دغه تګلاره له دې کبله چې د مراجعینو د اړتیاوو سره کومه اړیکه نه لري نو کیدای شي چې معکوسې پایلې ولري. دغه حالت د کابل په مایکرو فینانس ادارې کې هم لیدل کېده، کوم چې په افغانستان او یا په کلیو کې د خپل د پروګرام د توافق ورکولو لپاره یې لږ څه تر سره کړي دي او د څیړنې د ځواب ویونکو په مینځ کې یې شهرت نه درلود. چې دا د بامیان د مایکرو فینانس د ادارو سره یې توپیر درلود، کوم چې هڅه یې کوله څو د پور د اندازې او ضرب الاجل له نظره داسې پوړونه وړاندې کړي چې د کلیو لې فعالیتونو سره سمون ولري چې دا کار په کلیو کې په ژوره توګه د ستاینې وړ وګرځید. د مراجعینو د ګټو او پور د توکو تر مینځ انډول پوړونو ته د افغانانو د لاس رسې او غوښتنو په هکله د مایکرو فینانس د سکټور د انګیرنو څخه راو لاړې شوې دي.

د پور غوښتنه او هغه ته لاسرسی

د افغانستان د څیړنې او ارزونې د ادارې مخکینی څیړنې او د کوچنیو پوړونو د اغیزې په اړه وروستی مطالعې په ډاګه کړه چې په داسې حال کې چې پور د معیشت په سیستم کې یو مهم ځای لري، نو غیر رسمي پور ددغې غوښتنې د تر سره کولو په برخه کې مهمه ونډه لري. هغه مخکینی ادعاوې بی ځایه وې چې ګواکې افغان کلیوال پوړونو ته لاس رسې نه لري او دا چې د کوچنیو پوړونو لپاره به د غوښتنو کچه خورا لوړه وي ځکه چې دوی دې ته یې پاملرنه نه وه کړې چې کورنیو د جګړو او کړکېچ په موده کې د پوړونو د راکړې ورکړې پر بنسټ د خپل ځان سره د مرستې سیستم یې څه ډول جوړ کړی وو. د غیر رسمي پور سیستم شتون ته نه پاملرنه، چې د افغانستان د څیړنې او ارزونې د ادارې د څیړنو پر بنسټ د پوړونو د راکړې ورکړې له کبله اغیزمن شوی دی او اقتصادي ارزښت نه لري، په دې مفهوم چې د مایکرو فینانس ادارې د سیمه ایز پور د بازار پېچلتیا او د سیالي کونکو محصولاتو د پراختیا اړتیا ته د پور او یا نورو ځانګړتیاوو له نظره یې پاملرنه نه ده کړې چې له وړاندې نه د مراجعینو د غوښتنو څخه د ملاتړ لپاره موجود دي.

لومړی جدول په کلیوالي معیشت کې د کوچنیو پوړونو د ونډې په اړه د افغانستان د څیړنې او ارزونې د ادارې په څیړنه کې د مایکرو فینانس د ادارې له ځواب ویونکو څخه راغونډ شوي معلومات څرګندوي. دا د هغه ځواب ویونکو په اړه معلومات وړاندې کوي چې د څیړنې څخه وړاندې له درې کلونو راهیسې پورورې دي چې نوموړې معلومات د کلي په کچه راغونډ شوي دي او دا په ډاګه کوي چې د پوړونو غیر رسمي سیستم ته لاس رسې د ځواب ویونکو په مینځ کې خپره وه او له هغه پوړونو څخه یې اندازه لوړه وه چې د څیړنې تر پوښښ لاندې دوو او یا دريو کلیو کې د مایکرو فینانس ادارو څخه تر لاسه شوي وو. سره له دې چې په دوو سیمو کې د غیر رسمي سرچینو څخه د تر لاسه شویو پور ونو منځنۍ اندازه خورا لږ وه، چې د تر لاسه شویو

بریلایتوب د اندازې په توګه یادشوی دی او په افغانستان کې د عملي کار په وخت کې دا لور بندول شوی دی. د ځواب ویونکو په مینځ کې د کوچنیو پوړونو مراجعینو له دې څخه یې ملاتړ کاوه - دوی د اقتصادي او ټولنیزو دلایلو له کبله لکه د پور د نه ادا کولو له کبله د شرم او مایکرو فینانس د ادا رو له خوا د وضع شوي جریمې څخه خلاصون، او د پور په دواړو رسمي او غیر رسمي سیستمونو کې د پور د ارزښت ساتل د کوچنیو پوړونو ادا کولو ته یې لومړیتوب ورکړی وو. سره له دې، هغه تګلاره چې د مراجعینو له خوا د پور د ادا کولو په موخه په کاریده اکثرًا د معیشت پر خونديتوب یې منفي اغیزې درلودلې دي. مراجعین باید له غیر رسمي سرچینو څخه پور واخلي (په دې توګه د پور کچه لوړه کړي) جايداد وپلوري، او یا هم د قسطونو د ادا کولو په موخه خپل ځینې پوړونه ور نه کړي. آن که چیرې د قسطونو اندازه د مایکرو فینانس د ادارې بریا هم څرګنده کړي نوموړې تګلارې او د هغوی اغیزې د مراجعینو له بریا سره مرسته نه شي کولای.

د هیلي سره سم، له دواړو پایلو د مایکرو فینانس او د مراجعینو له بریاوو څخه باید ملاتړ وشي نه دا چې د یو بل سره مخالفت وکړي. د وخت په تیریدو سره د پور د ادا کولو لپاره روانې هلې ځلې په اقتصادي چاپیریال کې د بدلونونو سره یوځای دي (لکه پر له پسې وچکالي، د بنسټیزو توکو د بېی لوریدل، او بی امنیتي چې اقتصادي واک محدودوي) چې دا د قسط د اندازې او د مایکرو فینانس د بریا د را ټیټولو لامل کیدای شي. د اندازې او پراختیا لپاره هلې ځلې ددې لامل شوي څو د مایکرو فینانس د ادارو هغه پانګونه چې خلکو ته د خپلو پروګرامونو د پیژندنې په برخه کې کیري محدوده کړي. تر څیړنې لاندې کلیو کې د مایکرو فینانس ادارو غوښتل چې په تدریجي معلوماتو اتکا وکړي ترڅو مراجعین د پروګرام له جزیاتو څخه خبر کړي. د ټولني له مشرانو سره په سیمه ایزو جوماتونو کې غونډې تر سره شوي او ښځو اکثرًا په مستقیمه توګه معلومات نه تر لاسه کول. چې دا کار به د کوچنیو پوړونو د قوانینو په هکله لکه د ګټې ورکولو حساسې ټولنیزې موضوع په اړه د غلط تعبیر لامل کېده. دا د پوړونو د اندازې او پراختیا پر وړاندې یو ستر خنډ وو ځکه چې ځینو وړ مراجعینو په کې برخه نه وه اخیستې.

د امکان تر حده د مراجعینو د شمیر د زیاتوالي لپاره غوښتنې د مایکرو فینانس ځینې ادارې یې اغیزمنې کړې څو د پوړونو یو لږ ساده او محدودو توکو ته پراختیا ورکړي. دا د پور د نویو امرینو لپاره به آسانه وي څو د پوړونو یوه ستندرده ټولګه چې د مایکرو فینانس د ادارې لپاره یې څارنه هم آسانه وي وړاندې کړي، مګر داسې پوړونو د تر لاسه کولو لپاره چې د معیشتي فعالیتونو سره سمون ولري د مراجعینو غوښتنې یې نه دي پوره کړي. د مراجعینو د ګټو تر مینځ دغه توپیر په ځانګړې توګه د کلیوالو سیمو په برخه کې لیدل کېږي، چیرې چې د نغدو پیسو شتون منظم نه دی، ګټې لږ او د ګواښه ډکې دي او له یوه ټاکلې وخت څخه وروسته لاس ته راځي (له حاصلاتو او یا له څارویو څخه)، او د پور توکي ددې حالت په وړاندې حساس دي. نو له دې کبله محصولات ښايي

کیدو له امله خورا گراني پریوتی. د مایکرو فینانس د ادارې دغه سخت شرایط او معیارات ددوی د پورونو د نسبتاً سترې اندازې او د پور د نه ادا کولو گواښ د را کمولو په برخه کې یې ددوی

غیر رسمي پورونو مقدار ددې جبران کوي. ځواب ویونکو کولای شول چې څوگوني غیر رسمي پورونه تر لاسه کړي خو د اړتیا وړ پانگه زیاته کړي.

لومړی جدول: د ځواب ویونکو د پور په اړه راغونډ شوی معلومات

د پور منځنی اندازه		د پورونو شمیر		د پورونو اندازه افغاني غیر رسمي کوچنی پور		موقعیت
کوچنی پور	غیر رسمي	کوچنی پور	غیر رسمي	رسمی	کوچنی پور	
۹۴۲۲	۹۵۴۲	۵۸	۲۴	۲۲۹۰۰۰	۵۴۶۴۸۰	کابل
۲۰۱۷۴	۲۸۷۰۸	۴۰	۲۴	۶۸۹۰۰۰	۸۰۶۹۷۰	بامیان
۷۴۰۷	۲۶۴۰۹	۶۷	۲۲	۵۸۱۰۰۰	۴۹۶۲۷۰	بلخ

لیوالتیا څرگندوله، خو دغه معیارات د ځینو پورورو د بریالیتوب لپاره یو ستر خنډ وو. ځینو نشو کولای چې د هټیوالو تضمین تر لاسه کړي او ځینو نورو که څه هم چې دا کار یې کولای شو خو پریکړه یې وکړه چې دا کار ونه کړي. چې وروسته دا څرگنده شوه چې ځواب ویونکو له دې کبله چې نه یې غوښتل ددې ملاتړ له کبله ځانته شرم وگټي، چې دا د پور هغه ټولنیز زیانونه څرگندوي چې پورورې یې په پام کې لري. د نوموړو معیاراتو هغه ټولنیز زیانونه په ځانگړې ډول هغه کسان چې نسبتاً شتمن هم وو او یا یې لوړ موقف درلود هم اغیزمن کړه، او د مایکرو فینانس د ادارې لاس رسې یې وړ او مهمو مراجعینو ته پای ته ورسوله. دغو ځواب ویونکو یا خو ټولو په گډه د پور له اخیستلو څخه یې ډډه وکړه او یا یې پریکړه وکړه څو د شخصي شبکو څخه پورو واخلې چې ددوی لپاره د ټولنیز او اقتصادي نظره یې زیان کم وو.^{۱۷} د لږ بډایه مراجعینو لپاره د هغه شرم له امله چې د پور د نه اداکولو له کبله را مینځ ته کیږي دواړه رسمي او غیر رسمي پورونه کیدای شي له ټولنیزه نظره ورته گران پریوځي. نو له دغه شان شرم څخه ډډه کول د پیسو د پیدا کولو لپاره د منفي تگلارو لامل کیږي لکه د ولور په بدل کې په واره عمر کې د لټونو واده.^{۱۸} د مایکرو فینانس د بریالو د دوامداره ملاتړ لپاره دغه موندنې د مراجعینو د معیشت د فعالیتونو او د معیشت د خونديتوب په برخه کې د مایکرو فینانس د ډیرې پاملرنې اړتیا ته اشاره کوي. داسې بریښي چې دغه اړیکې د پنځه کلنو فعالیتونو د دوام لپاره د مرستو د اندازې د هلو ځلوله امله له مینځه تللي دي. په سکتور کې د نیمگړتیاوو رامینځ ته کیدل او د مراجعینو پر شمیر او پاتو پورونو باندې تمرکز د څیړنې له پایلو څخه ملاتړ کوي. چې دا کار د مایکرو فینانس په سکتور کې د کړنو د اصلاح او اوږد مهالی بریا په موخه د پام وړ داخلي بیا کتنې لامل شو. وروستی برخه وړاندې تر دې چې د نورو اړینو چارو چې ښایي تر سره شي ارزونه وکړي دنورمورو بدلونونو او د هغو هڅونکو ته بیا کتنه کوي.

د څیړنې لاندې کلیو د قضیو څیړنیز شواهد ښيي چې هغه کلی چې له پروگرامه وتلې دي او هغه ځواب ویونکي چې فکر کیده چې پور به واخلې خو برعکس پریکړه یې وکړه، چې دا د توکو په وړاندې کولو کې د غیر رسمي پور په پرتله او یا د هغه سره په سیالی کې د مایکرو فینانس د ادارې د وړتیا په اړه یو مختلط تصویر څرگندوي. د کابل د مایکرو فینانس په اداره کې د پروگرام څخه د مراجعینو وتل خورا مکرر وو (چې د څیړنې لاندې درې واورو کلیو کې موجود وو). چې ددې د پور توکي د پور د کوچنی اندازې او د قسط د اوونیزې بڼې له کبله د موجود غیر رسمي پور سره په بڼه توگه نه وو پرتله شوي. گڼ شمیر پورورو هڅه کوله څو یوه پانگه ومومي څو وکړای شي د یوې اوونۍ له ضرب الاجل څخه وروسته خپل دقسط په ادا کولو پیل وکړي او له هغه ځایه چې د پور اندازه د یوې اغیزمنې پانگوني سره د مرستې لپاره بسیا نه وه نو له دې کبله دوی و غوښتل چې دغه پیسې د لگښت لپاره وکاروي. نو له دې کبله د مایکرو فینانس د سیمه ایزې ادارې ځواب ویونکو یادونه وکړه چې د پور د لومړي پړاو څخه وروسته ددوی د خدمتونو لپاره غوښتنې په چټکه توگه کمې شوي.^{۱۹} د پروگرام څخه د وتلو او د پور د ټولگې پیچلتیا د کابل د کلیوالو ځواب ویونکو په مینځ کې په دې دلالت کوي چې دمعیشت په سیستم کې د پور مهمې ونډې ته په پام سره، د پور د بدیل غوره سرچینې موجودې وي

لکه چې مخکې ورته اشاره وشوه، د ساحوي مطالعې پر مهال د بلخ په ولایت کې ولیدل شول چې د مایکرو فینانس ادارې یوڅه سخت شرایط او معیارات درلودل. د انفرادي پورونو لپاره پوراخیستونکي مکلف وو څو د مزار شریف له دوو هټیوالو تضمین له ځانه سره ولري. د انفرادي او ډله ایزو پورونو لپاره لازمه وه چې پور اخیستونکي وړاندې تر دې چې پور تر لاسه کړي څو ځلې په ښار کې د مایکرو فینانس د ادارې دفتر ته ورشي او همدا راز د پور د ۲۰-۲۵ سلنې په اندول سپما ولري. دغه غوښتنې په مستقیمه او غیر مستقیمه توگه د ترانسپورت د لگښت او د کار د وخت د ضایع

^{۱۷} اندرسن او سیم، "د بلخ په ولایت کې د یو کلی قضیوي څیړنه".

^{۱۸} د افغانستان لپاره د کوچنیو پورونو د ملاتړ آسانتیا مرکې د ۱۳۸۸ کال د غیرکولي میاشت.

^{۱۹} پولا کانټور او اندرسن، "د کابل په ولایت کې د یو کلی قضیوي څیړنه"، کانټور د لاس رسې څخه تر اغیزې.

۳. د مایکرو فینانس د سکتور سمون

پوړونو د پانګونې د ملاتړ سکتور نوي معلومات، د ۱۳۸۶ کال د چنګاښ میاشت؛ د مایکرو فینانس د خبر پانې لومړۍ ګڼه، لومړۍ ټوک، د ۱۳۸۴ کال د زمري میاشت.

پورتني معلومات د د ۱۳۸۴ کال د منځنۍ برخې څخه تر ۱۳۸۶ کال تر منځنۍ برخې پورې د سکتور د چټکې ودې څرګندونه کوي. او ۱۳۸۶-۱۳۸۷ پورې په انډوله توګه په وده کې د پام وړ کمښت او همدا راز د فعالو مراجعینو او پور اخیستونکو وده رګندوي^{۲۱} د پور نه اداکول (د خالص پور ټولګي) د ۱۳۸۷ کال د غیرګولي نه تر ۱۳۸۷ کال تر مرغومي پورې یو منفي حالت څرګندوي. چې په دې کې د افغانستان لپاره د کوچنیو پوړونو د پانګونې د ملاتړ د ادارې د نوي مدیریت د رامینځ ته کېدو او د ودې نه پر حساب ورکونې او کیفیت تمرکز ته د اوبستون موده راځي. دغه شمیرې د مایکرو فینانس د ادارې د مرکو څخه لاس ته راغلي موندني پیاوړي کوي، چې په ډیرې مرګو کې سره له هغو ګواښونو چې د بریا پر وړاندې شته د پوړونو وروستني کمښت او داخلي سیستم پر پیاوړتیا د تمرکز څرګندونه شوي.

د ودې پایلې

لکه چې په دوهمه برخه کې یادونه وشوه، د افغانستان لپاره د کوچنیو پوړونو د پانګونې د ملاتړ د ادارې او د هغوی د شریکانو تمرکز پر عملي ثبات د سکتور د ودې په برخه کې، د افغانستان د څیړنې او ارزونې د ادارې په څیړنه کې د ډیریو ځواب ویونکو مراجعینو لپاره د منفي مفهوم سره د لومړیتوب لامل کیږي.

د خپل د کار په لومړنیو کلونو کې، د افغانستان لپاره د کوچنیو پوړونو د پانګونې د ملاتړ ادارې (MISFA) د اندازې، پراختیا او دوام موخو ته په پام سره د مایکرو فینانس سکتور یې را مینځ ته کړ چې د یوې پروژې دريځ څرګندوي چې دځان لپاره د یوې لنډې مودې دوام تمه یې درلودله.^{۱۹} دسکتور وده د شریکومایکرو فینانس د ادارو د مسوولیتونو او لومړیتوبونو څخه وه، په دې معنا چې د سکتور په نورو اړخونو کې پانګونه لکه د پور ډیپلا بیلو توکو یا څارنې او ارزونې ته لږه پاملرنه شوې ده. سکتور په ځینو برخو کې وده کړې. د افغانستان لپاره د کوچنیو پوړونو د پانګونې د ملاتړ د ادارې اوسنۍ مدیریت د خپلو مایکرو فینانس د ادارې له شریکانو سره په کار لګیدای څود حساب ورکونې، د پور د ټولګي د کیفیت، او دوام موخو ته د سکتور بیا پاملرنه راوروي تر څو د دوام او ژورې ودې د هڅو له ځینو پایلو سره مخالفت وکړي.^{۲۰}

د سکتور وده

د افغانستان لپاره د کوچنیو پوړونو د پانګونې د ملاتړ ادارې په ۱۳۸۲ کال کې یې په کار پیل وکړ؛ که څه هم چې د بودیجوي ځنډونو له کبله د ۱۳۸۴ کال په اوږدو کې د یوې آزمایشي پروژې په توګه پاتې شوه. لکه چې په دوهم جدول کې ښودل شوی د ۱۳۸۵ - ۱۳۸۷ پورې سکتور په چټکه توګه وده وکړه. همداراز د مایکرو فینانس د شریکانو په شمیر کې هم د پام وړ زیاتوالی را مینځ ته شو لکه د ۱۳۸۲-۱۳۸۴ د څلورو څخه په ۱۳۸۵ کال کې ۱۲ ته او اوس مهال ۱۵ ته لوړ شوی.

دوهم جدول: د سکتور وده

شاخص	جولای ۲۰۰۵	جون ۲۰۰۶	فیصدي هزبنه	جولای ۲۰۰۷	فیصدي هزبنه	جون ۲۰۰۸	فیصدي هزبنه	جنوری ۲۰۰۹	فیصدي هزبنه
فعال مراجعین	۱۲۷,۵۸۰	۲۰۴,۲۷۷	٪۶۰	۳۸۵,۴۴۸	٪۸۹	۴۴۸,۳۰۷	٪۱۶	۴۴۰,۶۱۵	٪۲-
فعال پوړوري	۱۰۳,۵۸۱	۱۷۵,۱۴۰	٪۶۹	۳۳۳,۴۳۱	٪۹۰	۳۷۲,۶۷۷	٪۱۲	۳۴۶,۰۸۶	٪۷-
د خالص پور ټولګه میلیونه امریکایي ډالر	۱۲,۹	۳۱,۸	٪۱۴۷	۸۷,۶	٪۱۷۵	۱۱۲,۷	٪۲۹	۱۰۴,۳	٪۷-
د تادیه شوي پوړونو اندازه، میلیونه امریکایي ډالردیریدونکي	۸۴,۲			۲۸۲	٪۲۳۵	۴۷۰	٪۶۷	۵۶۹,۹	٪۲۱
د تادیه شوي پوړونو شمیر ډیریدونکي	۳۶۵,۷۷۸			۸۰۸,۶۹۱	٪۱۲۱	۱,۱۸۴,۶۲۳	٪۴۶	۱,۳۳۵,۶۷۷	٪۱۳

نوموړې فشار د مایکرو فینانس د ادارو لپاره یې هم پایلې درلودلې چې د ۱۳۸۸ کال د غويي د میاشتي په تر سره شوو مرکو کې څرګندې شوي دي.

لکه چې په دوهم جدول کې دودې د وړاندې تګ د کمښت په

سرچینې: د افغانستان لپاره د کوچنیو پوړونو د پانګونې د ملاتړ د ادارې نوي معلومات د ۱۳۸۷ کال د مرغومي میاشت؛ "مایکرو فینانس: بدلون رامینځ ته کوي"؛ د افغانستان لپاره د کوچنیو

^{۱۹} د مایکرو فینانس د ادارې مرکې، د ۱۳۸۸ کال د غويي میاشت، او د افغانستان لپاره د کوچنیو پوړونو د پانګونې د ملاتړ آسانتیا د ۱۳۸۸ کال د غیرګولي میاشت

^{۲۰} د افغانستان لپاره د کوچنیو پوړونو د پانګونې د ملاتړ د ادارې مرګه، د ۱۳۸۸ کال د غیرګولي میاشت؛ "مایکرو فینانس: په افغانستان کې یو نوپیر رامینځ ته کوي"، (کابل د ۱۳۸۷

کال د زمري میاشت)

^{۲۱} دغه دواړه ډلې د هغو پروګرامونو لپاره چې یواځې د پور ټوکې وړاندې کوي یوشان دي، او د هغوي لپاره چې د سیما پروګرامونه لري اغیزمن مراجعین به د سیما د مراجعینو په ګډون هغه مراجعین وي چې پور نه اخلې. او اغیزمن پور اخیستونکي هغه کسان دي چې په یوه ټاکلي نېټه پوراخلي

ځواب ويونکو د دغه کمزوري لړۍ ستونزه يې د مايکرو فينانس په ضعيف مديريت او د پروگرام د جوړښت سره چې د مراجعينو د معيشت او مالي ظرفيت سره سمون نه لري اړوندې وگڼلې. او بنيادي دغه کمزوري لړۍ د مراجعينو د شمير د زياتوالي په هڅو او هغو پريکړو پورې اړوندې وي چې پر بنسټ يې هغو مراجعينو ته پور ورکوي چې د ډيرو پور اخيستلو وړتيا يې نه درلودله.

دودې لپاره د هڅې بله پايله د مايکرو فينانس د ادا رې چټکه پراختيا وه پرته له دې چې د خپلو کارکونکو د وړتيا د لوړولو په موخه ښوونيز و پروگرامونو باندې پانگونه وکړي او يا د څارني او داخلي پلټني سيستم رامينځ ته کړي چې دا په خپله په سيستم کې د درغلي يو مهم لامل وو.^{۲۶} د مايکر فينانس د مرکه شوو ديارلسو ادارو له ډلې څخه اوو (۷) يې د کارکونکو او مراجعينو په مينځ کې د درغليو د ستونزو يادونه وکړه. دا اکثراً هغه وخت را مينځ ته کيږي چې يوه کس ته پيښې ورکول کيږي او بيا د هغه نوم له ثبت شوو اسنادو څخه ورک کيږي چې په اصطلاح کې ورته "روح مراجعین" وايي. چې بنيادي په نومور د رغليو کې د مايکرو فينانس د ادارې کارکونکي هم لاس ولري چې دا د داخلي کنټرول د نشتوالي له کبله رامينځ ته کيږي او د قسط اوسني ستونزې د داخلي بيا کتنې لامل کيږي.

گڼ شمير د مايکروفينانس ادارې په کمپيوټري سيستم د خپلو د چارو د سمبالولو لپاره ډير ورو پر مخ ځي. چې دا حالت په ځانگړې ډول د مايکروفينانس په ځانگو کې تر سترگو کيږي چې بنيادي د بيخېنا نشتوالي ددې سره د نه مرستې لامل وي. د څار او مديريتي معلوماتو د سيستم نشتوالی، که څه چې کمپيوټري او يا لاسي وي، دواړه د پور د امر د چټکي گمارني سره تړلی دی څو د پام وړ مقياس پوره او د ښوونيز پروگرام په برخه کې هم لږ څه پانگونه وشي، چې دې ټولو د درغليو لپاره يې لاره هواره کړې ده. سر بيره پر دې سره له دې چې په افغانستان کې د مايکرو فينانس زياتره ادارې د هغو نړيوالو سازمانونو سره چې د مايکروفينانس په برخه کې د پام وړ تجربه لري، اړيکې لري، ډيرو لږو مرکزي دفترونو د خپلو افغاني ځانگو څارنه يې کړې او يا د پلټني او يانورو کنټرولونو لپاره يې يوه تگلاره وضع کړې ده.^{۲۷} چې دا هم په خپل وار د درغليو د رامينځ ته کيدو لامل کيږي.

په پای کې هغه هڅې چې د مايکرو فينانس د ادارې د فعاليتونو د دوام لپاره د مراجعينو په شمير کې د چټکي ودې او په غلظه توگه د پور ورکولو له لارې شوي وي، د مايکرو فينانس گڼ شمير ادارو د درغليو او د پور د ورکيدو له امله يې د فعاليتونو د ثبات د کميدو يادونه يې وکړه. سر بيره پردې د ديارلسو مايکرو فينانس د ادارو له ډلې څخه چې ورسره مرکې شوي وي اوو (۷) يې خپلو

واسطه وښودل شوه ددې گڼ شمير پايلې د ۱۳۸۶ او ۱۳۸۷ کلونو په وروستيو کې څرگندې شوي. دا مهمه ده چې نوموړی کمښت ته په اقتصادي او امنيتي شرايطو کې ځای ورکړل شي ځکه چې بهرني نفوذ هم د مايکرو فينانس ادارې او مراجعينو د بريا په اغيزمن کولو کې يې ونډه درلودله.^{۲۲} په دې موده کې د افغانستان امنيتي حالت په پرله پسې توگه خرابيدو، چې خرابه امنيتي وضع په کسب وکار کې د زيات زيان لامل شوه او همدا راز د مايکرو فينانس ځيني ادارې يې هم اغيزمنې کړې څو په ټاکلو ولايتونو کې خپل فعاليتونه کم کړي او په ښاري او نيمه ښاري سيمو تمرکز وکړي. چې دا ددې لامل کيږي چې د مايکرو فينانس د ادارې پانگه په لږو سيمو کې متمرکزې شي، چې د هغو مراجعينو لپاره چې د مايکروفينانس د څوگونو ادارو څخه د گډ کيفيت درلودونکو ټولگو پورې دي د سياليو لامل کيږي.^{۲۳}

دهيواد گڼ شمير سيمي په ځانگړې توگه شمالي برخې په پرله پسې توگه وچکالي ځپلې دي چې له امله يې اقتصادي فعاليتونه په ښار او کليو کې محدود شوي نوڅکه د پانگې اچونې او قسط ظرفيت يې محدود کړی دی. کورنۍ او سيمه ايزې کډوالۍ په ځينو سيمو کې د توافق کولو يوه معمولی تگلاره ده.^{۲۴} په ۱۳۸۷ کال کې د خوراکي توکو د بېي نړيوال لوړوالی د زياتواقتصادی فشارونو لامل شو او همدا راز د پور لپاره يې غوښتنې محدودې او د قسط ورکولو وړتيا يې اغيزمنه کړه. د پاکستاني روپيو د ارزښت را ټيټيدل د پاکستان سره په گډو پولو کې چيږي چې اکثراً د راکړې ورکړې لپاره پاکستاني پيسې په کارول کيدې د خلکو معيشت يې نور هم اغيزمن کړ.

د ځايي اقتصاد او پانگوني د فرصتونو د پيژندنې په موخه د مايکرو فينانس د گڼ شمير ادارو له خوا د پانگوني ټيټې کچې او اقتصادي شرايطو ته په پام سره د مايکرو فينانس د ادارو د قسط د اندازې را ټيټيدل د حيرانتيا وړ خبره نه ده. د مايکروفينانس گڼ شمير ادارې د مراجعينو د پور د نه اداکولو د خطر د زياتوالي له کبله د يو لړ فشارونو لاندې وو؛ چې دې د مايکرو فينانس د ادارو د پور ارزښت يې د افغانستان لپاره د کوچنيو پورونو د پانگوني د ملاتړ د ادارې په وړاندې اغيزمن کړ. د مايکرو فينانس دوو ادارو د پاتې شوو پورونو بيا لاس ته راوړني باندې د تمرکز لپاره د يوې مودې لپاره يې پور ورکول وځنډول، او يوې بلې يې د پور د حساب څخه يې يو زيات شمير پورونه دبيا ادا کولو نه وړ په نامه له مينځه و ايستل، او بله يې کوچيانو ته د پور ورکولو له کبله په دې ونه توانيده چې پورونه بيا لاس ته راوړي.^{۲۵} د مايکرو فينانس ادارې

^{۲۲} دغه ټکي ته د ليکوال پام د يو نا آشنا بيا کتونکي له خوا را وړول شو.

^{۲۳} دا د معيشت د بدلون په اړه د هغه عملي کار پر بنسټ را مينځ ته شوی چې د افغانستان د څيړني او ارزوني د ادارې له خوا د سر پل په ولايت کې تر سره شوی دی.

^{۲۴} د افغانستان لپاره د کوچنيو پورونو د پانگوني د ملاتړ د ادارې مرکه، د ۱۳۸۸ کال د غبرگولي مياشت.

^{۲۵} مرکه د ۱۳۸۸ کال د غبرگولي مياشت. MISFA

^{۲۶} دغه څانگه په ځينو حالاتو کې قانوني سلاکاران لري چې د درغليو او د هغو دپايولو په اړه د پوهاوي کچه لوړوي.

^{۲۷} د مايکرو فينانس د ادارې مرکې د ۱۳۸۸ کال د غويي مياشت.

څخه لارښوونې تر لاسه کوي او د مایکرو فینانس د ادارو مرکزي دفترانو او سیمه ایزوڅانگو ته یې رسوي. او وروستی بدلون د مایکرو فینانس په ادارو کې د داخلي پلټنې د ځانګې پرانیستل دي،^{۲۹} چې د مایکرو فینانس د اصلي سازمانونو له خوا د څارنې د نشتوالي په غبرګون کې را مینځ ته شوی ده چې د څارنې د مسوولیت پېټې یې د MISFA پر اوږو کېښود چې هڅه کوي چې مایکرو فینانس په ادارو کې دې بیا رامینځ ته شي. تمه کېږي چې د پلټنې ځانګې به داخلي کنټرول ته وده ورکړي او د درغلی پېښې او فرصتونه به کم کړي. د مایکرو فینانس ادارو ته بل وړاندیز شوی بدلون دادی چې دخپلو څانګو څخه د مراجعینو قسطونه راټول کړي. چې دا به د مایکرو فینانس ادارو ته به لاره هواره کړي څو د نغدو پیسو اداره تر کنټرول لاندې ولري مګر دا کار مراجعینو ته دګواښ او د را کړې ورکړې زیان به لوړ کړي. که چېرې د پوړونو نورې سرچینې وکړای شي چې د پیسو ورته اندازې مګر د لږو مستقیمو او غیر مستقیمو زیانونو سره وړاندې کړي نو بښایي د کوچنیو پوړونو لپاره د مراجعینو غوښتنې به کمې شي.

د MISFA مشر تابه هم د پور د توکو او د پور ورکولو د کړندود پر تنوع وغږېدلو. ^{۳۰} او دا د نوموړو بدلونو د چټکتیا څخه ملاتړ کوي او له دغه شان پراختیا څخه وړاندې د خپلو مایکرو فینانس شریکو ادارو کې د داخلي کنټرول پر رامینځ ته کیدو ژور ټینګار کوي. د مالي توکو او کړندودونو د پراختیا لپاره تیاری کې MISFA دنویو توکو او کړندودونو په هکله د یوې عملي څیړنې څخه ملاتړ کوي. او دا سي شواهدرامینځ ته کوي څو د توکو د نوو طرحو په اړه خبرتیا ورکړي او د غوښتنو شتون تضمین کړي. ځینې موضوعات چې MISFA د هغو په اړه یې څیړنې تر سره کړي او یا په پام کې یې لري دا دي: د توکو دسپمالپاره غوښتنه، د کرهڼیزو پوړونو توکو لپاره غوښتنه تر څو معلومات تر لاسه شي چې څه ډول توکو ته اړتیا ده، او د مراجعینو مینه د اسلامي بانکي کړندودونو سره. تیرو کړنو ته په پام سره، MISFA دغیر باوري شواهدو پر بنسټ د علاقې د بدلیدونکې کچې یادونه وکړه. خو دا لا تر اوسه څرګنده نه ده چې که چېرې دغه توکي د پور له موجودو توکو څخه زیات ګران وي نو آیا غوښتنې به همداسې پیاوړې پاتې شي. که څه هم چې دمایکرو فینانس ځینې ادارو له مخه په ځینو حالاتو کې د درغلیو څخه دمخنیوی لپاره د نخدو پیسو پوړونه یې کم کړي دي. کله چې د مایکرو فینانس توکي او کړندودونه جوړیږي د پور د مارکیټ د دغې برخې د عمومی پیژندلو په اړه د مایکرو فینانس د کارکونکو د عمومي ټینګار سره سره د غیر رسمي پور شتون او د هغې د ونډې آزمویل د په پام کې نیول شوي څیړنې برخه نه ده. وروستی نوښت چې MISFA په دې وروستیو کې په کارولې دی د مایکرو فینانس د ادارې د رپوټ کارتونه دي. چې دا د مایکرو فینانس د ادارې د مهمو کړنو او یا د وړتیا د شاخصونو د بیا کتنې د ترویج یوه بڼه وسیله ده. دغه شاخصونه ګڼ

^{۲۹} MISFA مرکه د ۱۳۸۸ کال د غبرګولي میاشت.

^{۳۰} د مایکرو فینانس د ادارې مرکه د ۱۳۸۸ کال د غویی میاشت.

کارکونکو او فعالیتونو کې د کمښت یادونه وکړه او له دې ډلې څخه دوو یې په خپلو ادارو کې د سمون تر رامینځ ته کولو پورې یې د MISFA مالي مرستې له لاسه ورکړې وې. د سمون بهیر یواځې د مایکرو فینانس په همدې دواړو ادارو پورې محدود نه دی. په راتلونکې برخه کې د سکټور د کړنو د اصلاح په موخه به د MSIFA او د هغوی د شریکو مایکرو فینانس ادارو د جوړښت، بهیر او توکو د بیا ارزونې څرنګوالی و ارزول شي.

په بهیر کې سمون

د مایکرو فینانس د ادارې د سکټور په کچه سمون د MISFA له خوا دهغو بدلونونو له لارې چې د مایکرو فینانس ټولې شریکي ادارې یې اغیزمنې کړي او همدا راز د مایکرو فینانس د انفرادي ادارو له ډلې شوي بدلونونو له لارې رامینځ ته شو. د مایکرو فینانس د دیارلسو مرکه شوو ادارو له ډلې څخه یوولسو یې یو لږ سمونونه په لاره اچولي دي، ځینو یې یواځې نوې توکي رامینځ ته کړي او یا هم موجوده توکي یې تنظیم کړي دي، په داسې حال کې چې یو شمیر نور یې بیا پراخو بدلونونو کې بوخت دي. د مایکرو فینانس د دوو ادارو له ډلې څخه چې دا بهیر یې نه دی پیل کړی یوه یې په افغانستان کې نوې ده او بله یې د مایکرو فینانس د یوې بلې ادارې سره د یوځای کیدو په بهیر کې ده. کله چې په تیر کال کې د مهم بدلون په اړه پوښتنه وشوه، د دیارلسو ادارو له ډلې څخه پنځو یې د MISFA سره د اړیکو د بڼه والي یادونه وکړه. چې دا په ژوره توګه د MISFA د تمرکز له بدلون سره اړوند دی چې داسې انګیرل کیده چې نوموړې بدلونونه د مایکرو فینانس د ادارو په خوښه وو ځکه چې د مایکرو فینانس د ادارو وړتیا، حساب ورکونه او کیفیت ته د سکټور د ودې په پرتله لومړیتوب ورکړل شوی دی. ځینو بیا ویل چې په تیره موده کې یې د حکومت او MISFA له خوا فشار ونه ګاللي وو چې دا د کمزورو عملیاتي پریکړو او د یو لږ ستونزو لامل شوي وو.

MISFA څه ډول وړتیا، حساب ورکونې او کیفیت ته چې د سکټور په کچه یې چارې اغیزمنې کړي خپله زیاته پاملرنه راوروله؟^{۳۱} یوه لاره یې د مایکرو فینانس د ادارو د پروګرامونو لپاره د یوې رښتینې مشغولا پلان د رامینځ ته کولو اړتیا ده. چې دا د پور د توکو د بدلون او پراختیا په برخه کې د پلاننود عملي کیدني د امکاناتو د بڼه قضاوت او همدا راز د چارو په سرته رسونه کې د مایکرو فینانس د ادارو د مسوول پاتې کیدني سره مرسته کوي. بل بدلون دا دی چې د مایکرو فینانس شریکان اوس د خپلو کارکونکو د وړتیاوو د لوړولو او په ساحوي چارو کې د مدیریت د تشې د په نښه کولو په موخه یو ښوونکی لري. چې دا ښوونکي د MISFA

^{۳۱} روګلي، "د مایکرو فینانس په اړه باور"؛ جانسن او روګلي مایکرو فینانس او د بیوزلی د کچې را ټیټول؛ جیوفري اوود، "د کیتو (د ښار هغه برخه چې یوه ډله د اقتصادي او ټولنیزو فشارونو له کبله هلته ژوند کولو ته اړ دي) څخه نیښته: د بیوزلو لپاره ددندو او پور را مینځ ته کول"، په څوک پور ته اړتیا لري کې؟ عفت شریف او جیوفري اوود، په څوک پور ته اړتیا لري، "پایلی"؛ ستوارت روترفورد، بیوزلی او د هغوی پیښې (دهلي، د آکسفورډ د پوهنتون خپرونه ۱۳۷۹) راجا احسان عزیز، "په افغانستان کې د کوچنیو پوړونو لپاره پانګونه: تګلارې او واک"، (کابل: د افغانستان لپاره د مرستو د همغږی اداره ۱۳۷۹)

شمير بدلونونه چې وړاندې څرگند شول منعکسوي او MISFA ته هغه ستونزمنې برخې چې بنيادي د شريکانو په مينځ کې موجودې وي را بر سیره کوي او دا چې دنوموړو ستونزو د په نښه کولو په موخه کوم بدلونونه را مينځ ته شوي دي په ډاگه کوي. د مایکروفينانس ادارې څلورکتگوري يې ارزولې دي:

د ادارې ډول او د مدیریت ظرفیت، ثبات او عاید، د معلوماتو د مدیریت ظرفیت، او اغيزې او پایلې. او ددې هر یو یې په فرعي کتگوريو ویشل شوي دي چې لاندې پرې بحث شوی دی.

د ادارې د ډول او مدیریت د ظرفیت د کړنو ډگر پنځه فرعي موضوعگانې لري. لومړی یې د یو خپلواک مدیره هیأت شتون، د غونډود ترسره کیدو وار، د غونډو اسناد، او د گډون کچه تثبیتوي. چې دا دمایکرو فینانسیس د ادارې لپاره بهرنی څارنه څرگندوي او د مشرتابه د مسوول ساتلو یوه وسیله ده. دوهمه فرعي موضوع د سیمه ایز مشرتابه شتون پورې اړونده ده. د گمارني د ننګونو د په پام کې نیولو سره نوموړې شاخصونه څرگندوي چې آیا: پوستونه ډک دي او که نه، دغه کس په هیواد کې میشت دی، افغان دی، اړوندې تجربې لري، کلنی کاري پلان یې جوړ کړی. دا ټول خو په ځانګړې ډول وروستی شاخص د "افغاني کولو" یعنی په مشرتابه کې د یو افغان شتون پر لوري هڅې څرگندوي.

بله فرعي موضوع د مایکرو فینانسیس د ادارې د مالي ځانګې د گمارني، وړتیاو او کړنو ارزونه کوي. د مالي ځانګې د مدیر شتون او وړتیاو، د یوې نامناسبې پلټنې تر سره کول، د کلنی بودیجې سمبالونه، د یو مالي لارښود کتاب موجودیت، او د MISFA په مشرۍ د داخلي پلټنې اندازه مستندوي. او بله فرعي موضوع پر لاندینیو ټکو تمرکز کوي: داخلي پلټنې، داخلي پلټنې د نوې ځانګې د شتون مستندول، دا چاته رپوټ ورکوي، آیا اصلي ادارې یوه پلټنه تر سره کړې ده، آیا دمایکرو فینانسیس د ځانګو پلټنه ترسره شوې او ستونزې یې په نښه شوې دي، او آیا د توافق لپاره لارښود شتون لري. د ادارې د ډول او د مدیریت د وړتیا په برخه کې وروستی فرعي موضوع په لاندینیو ټکو تمرکز لري: افغانان د مدیریت په لورو او منځنیو پوړیو کې، دکارکونکو په کچه کې بدلون، او د گمارني ټولیزه کچه. او په وروستی برخه کې د کارکونکو په شمیر کې د ژورې نشې پر نه شتون تمرکز، چې دا کار د مایکرو فینانسیس په اداره کې د گمارني د ۸۵ سلنې معیار او یا تر هغه لورې کچې ته د رسیدو له لارې تر سره کېدای شي.

ثبات او د عاید لاسته راوړل د کړنو بله کتگوري ده چې د دريو فرعي موضوعگانو له لارې څرگندېږي. چې لومړی یې ثبات او پر مقياس او مالي شاخصونو تمرکز دی، لکه پراختیا او جغرافیایي پوښښ، د پاتې پورونو لړۍ، د عایداتو له لارې د فعالیتونو د لگښت شریکول او جبرانول، او د پور منځنی اندازه. او بله فرعي موضوع د کیفیت لړۍ ده، هغه برخه چې د مایکرو فینانسیس ادارې په کې له ستونزو سره مخامخ دي. په دې شاخصونو کې د پور

د هغو ټولګو شریکیدل چې د نه ادا کولو له ګواښ سره مخامخ دي، د قسط اندازې، د مایکرو فینانسیس د ادارې د پور ونو له حساب څخه د پورونو د حذفولو نسبت هم راځي. وروستی فرعي موضوع اغیزمنتیا، د یوه مراجعه کونکې پر سر د لگښت شاخصونه، د عملیاتو لگښت، د پور د لاسه ورکولو څخه د مخنیوي سلنه، د پروگرام څخه د مراجعینو د وتلو اندازه، د پور د یو امر د مراجعینو شمیر (هڅه کېږي چې له ۲۲۵ څخه زیات وي) وروستی شاخص د اغیزمنتیا او د خدمتونو د وړاندې کولو د کیفیت تر مینځ د راکړې ورکړې، په ځانګړې توګه د مایکرو فینانسیس د ادارې د پروگرامونو په اړه د پوهې او د هغو قوانینو چې د افغانستان د څیړني او ارزونې د ادارې په مطالعه کې د ځواب ویونکو له خوا په نښه شول، د نشتوالي په اړه پوښتنې را پاروي. چې د پور د یو امر د مراجعینو د شمیر زیاتوالی بنیادي د مراجعینو د خوندي کولو لپاره زیانمن پریوځي آن که چیرې په نورو شرایطو کې د کم لگښت یا د یو مناسب معیار په توګه هم په پام کې نیول شوی وي.

د معلوماتو د مدیریت ظرفیت بله کتگوري ده چې دیوې فرعي موضوع درلودونکې ده چې د معلوماتو د مدیریت پر سیستم تمرکز کوي چې د هغې لپاره د مرکزي دفتر او ځانګو شاخصونه په کمپیوټري سیستم سمبال شوي دي، او د میاشتنی مالي رپوټونو د جوړولو وړتیا. بنسټیزې اړتیاوې او د سیستم د کارولو په برخه کې د کارکونکو وړتیا د ارزونې عناصر نه دي.

د کړنو وروستی کتگوري اغيزې او توکې دي چې د یوې فرعي موضوع درلودونکې ده چې په دې دواړو موضوعگانو تمرکز کوي. د اغيزې فرعي موضوع په اصل کې د مایکرو فینانسیس د ادارې پر مراجعینو او هغو په پام کې نیول شویو توکو چې آیا د بیوزلو په ګټه یو کړندود یې کارولی دی، آیا موخه یې بیوزلی ده، د کلیوالو مراجعینو سلنه، او د کرنې / مالدارۍ پورونو پر سلنه تمرکز کوي. همدا راز د بنځینه مراجعینو ونډه، د هغو ولایتونو شمیر چې په کې د مایکرو فینانسیس ادارې فعالیت لري (د کابل پرته)، د پور د راغونډولو د وار شمیر، او د بهرنی تر سره شوو ارزونو شمیر. د پور د راغونډولو د وار شمیر د یوه پور په برخه کې کال کې دوه ځله ټاکل شوی دی، داسې ښکاري چې د یوه اوږده ضرب الاجل سره به مرسته وکړي. د پور د ډولونو، بنځینه او کلیوالو مراجعینو لپاره وضع شوي معیارات اختیاری او په خپل سر ښکاري، او د محصول مستندول د اغیزو په وړاندې یا د په پام کې نیول شوو لاس ته راوړنو پایلو سره پای ته رسېږي. د غه محدودیتونه بنیادي د کړنو په ډیرو برخو کې راغلي وي او ددې برخې په وروستی برخه کې بیا راځي. د ستونزو له امله بنیادي "اغيزې" د اصطلاح په کارول به په سطحې توګه وي.

د توکو فرعي موضوع د هغو توکو ترکیب مستندوي چې د مایکرو فینانسیس د ادارې له خوا وړاندې کېږي، چې ډیرو توکو سره به دا ښه وي. د خپلې خوښې سپما او بیمه ددو په پام کې نیول شوو توکو کې شاملېږي چې د خر څلاو په حال مالي خدمتونو

او اسنادو د ساتلو دنده پر غاړه ولري څو د پور د امرينو او یا نور و ورتیا د روح مراجعینو (هغه مراجعین چې د پور د اخیستلو څخه وروسته لادرکه کیږي) د رامینځ ته کیدو په برخه کې را کمه کړي. د مایکرو فینانس د غه ادارې د گمارني یوه نوي پالیسي یې رامینځ ته کړې ده چې له مخې به یې نوي گمارل شوي کارکونکي به درې ضمانت کوونکي وړاندې کوي چې د درغلی په صورت کې به هغوی د اوښتي زیان تاوان به ورکوي. د پور امرین د مایکرو فینانس په زیاترو ادارو کې د لومړي خط د کارکونکي دي نو ځکه د مراجعینو سره د اړیکو او همدا راز د مایکرو فینانس د ادارې د بشپړتیا او ایماندارۍ په ساتلو کې لکه څرنګه چې په ۲ چوکاټ کې ښودل کیږي یوه ارزښتناکه ونډه لري. سره له دې چې ښايي دوی د خپلو د اړونده مسوولیتونه په اړه کومه روزنه او یا اړینه پاملرنه نه وي تر لاسه کړي د مایکرو فینانس ځینې ادارې هڅه کوي چې دا بدل کړي.

د هغو بدلونو سر بیره چې په لنډه توګه یې یادونه وشوه، ګڼ شمیر د مایکرو فینانس ادارو د MISFA د هغو بدلونونو څخه وړاندې چې د خپل د کاري څیړني د اجنډا له لارې یې په لټه کې دی د پور په توګو او په ګړندونو کې د بدلون په هکله خبرې کوي. نوموړې بدلونونه په ځینو حالاتو کې د مراجعینو لپاره د زیاتي نرمۍ په مفهوم دي چې مثبت او د افغانستان د څیړني او ارزونې د ادارې د څیړني د هغو موندنو سره سم دي چې د کوچنیو پوړونو د مراجعینو څخه لاس ته راغلي دي. دغه نرمښت په ځینو حالاتو کې د پور په اندازه کې دی د مایکرو فینانس د ادارو ځینې پروګرامونه ددې لپاره چې مراجعینو ته ستر پوړونه وړاندې کړي د پوړونو نوي انفرادي توکي پلي کوي. که څه هم چې د مایکرو فینانس ادارې دا په ډاګه کړي چې هغه څه چې مراجعین ورته د ډیر واره پور په سترګه ګوري په دې سیمه کې دومره اغیزمن نه دی. همدا راز د قسط د وخت په برخه کې هم له ډیر نرمښت څخه کار اخلي او دا واک مراجعینو ته ورکوي چې په اوونیزه او یا میاشتني توګه خپل قسطونه ادا کړي. چې دا یو خورا مثبت خوځښت دی. د مایکرو فینانس نورو ادارو ورته بدلونونه رامینځ ته کړي دي چې په ځینو حالاتو کې مراجعینو ته دا اجازه ورکوي چې د پور د امرينو سره په تفاهم کې د قسطونو د ادا کولو لپاره وخت وټاکي. همدا شان، د ضرب الاجل په برخه کې هم ځینې بدلونونه رامینځ ته شوي دي او د مایکرو فینانس ځینو ادارو د کسب وکار سره اړوند د نغو پیسو د شتون د په پام کې نیولو سره د ځانګړو پوړونو لپاره یې نوموړی ضرب الاجل غځولی دی. چې دا د غالی او بدلون د پور د توکو او کرنې او مالدارۍ د پوړونو لپاره تر سره شوي دي.

د کلیوالي مالي توکو د وړاندې کولو د ستونزو سره سره چې د دغه فعالیتونو د لږو ګټو د ویرې سره اړوندې دي، د مایکرو فینانس ډیرې ادارې د کرنې او مالدارۍ د پوړونو وړاندې کونه را سپړي. که څه هم چې، په دغه شان پور ورکونه کې د شته ګواښ د ارزولو لپاره د یوې منسجمې کرنلاري شتون نه تر سترګو کیږي، خو د MISFA د ارزونې اړتیا په ډاګه کوي چې په دې برخه کې څه ډول

د لړۍ پراختیا ته پاملرنه څرګندوي. که څه هم چې دغه شاخص د توکو د جذبولو په برخه کې د ځواب ویونکو د غبرګون د تر لاسه کولو لپاره هڅه نه کوي، داسې ښکاري چې د تنوع ارزښت د غوښتنو پر بنسټ د توکو له بدلون څخه بیل دی. یو ساده شاخص د هغو مراجعینو د ونډې پر بنسټ چې یو توکی په کاروي کولای شي چې د دغې بدلون په اړه د مراجعینو غبرګون تر لاسه کړي.

د مایکرو فینانس د جوړښت، ظرفیت او ګړنو د ارزونې د یوې بنسټيزې وسیلې پر لور خوځښت یو مثبت بدلون دی. ګڼ شمیر شاخصونه به د مایکرو فینانس د ادارې د ګړنو ارزښتناک اصلاحات به د یو بشپړ سکټور په توګه به مستند کړي او د هغه لومړیتوبونو لپاره به هڅه کوي کوم چې د MISFA له خوا رامینځ ته شوي دي. سره له دې په ځینو حالاتو کې شاخصونه د هغه معلوماتو په پرتله چې ښايي وي لري ډیر محدود معلومات وړاندې کوي ځکه چې په لومړي سر کې دوی پر توکو او شمیرو تمرکز درلود او هڅه یې نه کوله چې د خدمتونو د کیفیت او پایلو په اړه معلومات ولري. MISFA دایې په ډاګه کړه چې لکه څنګه چې د مایکرو فینانس ادارې د سمون خواته روانې دي دا د ارزونې لپاره یوه پخه وسیله ده.

په داسې حال کې چې MISFA یو لږ اصلاحات یې د خپلو متحدو مایکرو فینانس په ادارو کې پیل کړي دي، د مایکرو فینانس ادارو هم په خپلو چارو کې یې یو شمیر بدلونونه رامینځ ته کړي دي. چې ګڼ شمیر یې د پوړوړو کونې ګړندونو او د پور په توکو پورې اړوند دي، چې کله کله د مراجعینو د څرګندو او ضمني غوښتنو سره په غبرګون کې رامینځ ته کیږي. ځینې نور هغه بدلونونه دي چې د پوړونو د ټولګي د کیفیت له ستونزو څخه را مینځ شوي او وړاندې یې یادونه وشوه.

د مایکرو فینانس ځینې ادارې د درغلی او د قسط د ټیټې کچې له امله یې خپل فعالیتونه کم کړي دي. دوو ادارو هغه نوي رامینځ ته شوي کرنلاري یې چې په راتلونکي کې به ددغه شان ستونزو په وړاندې د څار دنده ولري په تفصیل سره څرګندې کړي دي. له یوې خوا موخه یې د جرمنو او کارکونکو د درغلیو دلوري کچې سره په غبرګون کې د یوې تمایل لرونکې ادارې رامینځ ته کول دي. چې د ځانګو او کارکونکو د شمیر کمول د نوموړي غبرګون یوه برخه ده. او دوهمه برخه یې د سیمه ایزو، ځانګو او د پور مدیرانو ته د کوچنیو پوړونو، محاسبي او د ساحوي عملیاتو د اساساتو په اړه روزنیزو پروګرامونو ته د ډیر وخت او پاملرنې ځانګړي کول دي. دا د MISFA له غوښتنو او د داخلي کنټرول له سیسټم له غوښتنو څخه پيروي کوي لکه د یو خپلواک عملیاتي ادارې له لارې د پور د پلي د موجودیت ارزول. او په دوهم حالت کې د درغلیو د ګواښ د راکمولو په موخه د نوي داخلي جوړښت او دورتیا د لوړولو د نوو پروګرامونو رامینځ ته کول دي. چې د پور امرین د دواړو بدلونو موخه ده. چې دوی د نغو پیسو له په لاس کې درلودلو څخه منع دي، یوه بیله ډله به د مراجعینو د دوسیو

دوهم چوکاټ: د پور د امر ونډې

د مایکرو فینانس ادارې د پور امرین یې د کوچنیو پورونو اړوندو ورځنیو چارو د سمبالولو په موخه گمارلې دي. د پور امرین په عادي ډول د پروژې له سیمو څخه دي او ځایي ټولنو ته د لاس رسې او د هغې په هکله د معلوماتو د درلودلو له کبله په نوموړو دندو گمارل شوي دي. په ټولیزه توګه ددوی دنده د کوچنیو پورونو په هکله د معلوماتو په رسولو کې د مراجعینو سره د اړیکو ساتل او د پورونو د سمبالو د ورځنیو چارو تر سره کول دي. د پور امرین د مراجعینو اقتصادي وضعیت ارزوي نوڅکه تل دا واک لري چې د مراجعینو دورټیا پر بنسټ هغوی رد او یا یې ومني. همدا شان د پور امرین د کلیوالو او د مایکرو فینانس د ادارې تر مینځ د ور د ساتونکې رول لوبوي. د مایکرو فینانس د ادارې او د مراجعینو تر مینځ د مینځګرې په توګه باید د دواړو خواوو تر مینځ خپل حضور په ډاګه کړي. د پور امر باید د هغه کړنود سره سم چې د مایکرو فینانس د ادارې له خوا وضع شوی باید د دندو د سرته رسولو ضمانت وکړي او د پروګرام مثبتې پایلې باید مستندې کړي. دواړو موخو ته رسیدل ننگونکی دی، لږ هم نه، ځکه د پور امرین په ورځنۍ توګه د مراجعینو سره په مخامخ کېدو کې د پورونو او قسطونو له کبله ډیرې ستونزې ګالي. لکه څرنګه چې د څیړنې تر پوښښ لاندې دريو کلیو کې په ډاګه شوه دغه ستونزې او فشارونه ددې لامل کېږي چې د پور امرین د پور د پروګرام قوانین په نرمۍ یا له انعطاف د منلو سره پلي کړي، او همدا راز ددې تضمین چې ځانګو او سیمه ایزو دفترانو ته د بریالیتوب په اړه د رپوټ ورکول اکثراً د پروګرام د مدیر د فشار لاندې تر سره کېږي. چې دا کیدای شي چې یو کمزوری دنده وي.

د مایکرو فینانس ادارې کولای شي د ونډې د بڼه تایید او د پور د امر د ځایي پوهې، د بسپار روزنو څخه ګټه پورته کړي او دوی د دندو لپاره چمتو کړي. د پور امرین د ځایي سیمې د اقتصادي شرایطو په اړه د پراخې پوهې خاوند دي او د مراجعینو سره یې شخصي اړیکې هم رامینځ ته کړې دي. ددوی ونډې کیدای شي د پور د پروګرامونو د ټولیزې څارنې او ارزونې په جوړښت کې د ددوی د پوهې د ګډولو له لارې زیاتوالی ومومي. دا ښایي د چاپیریال د شرایطو سره سم او د ټولو ښکیلو اړخونو په ګټه د پروګرام د جوړښت په سمبالولو کې مرسته وکړي.

اچول شوي چې اکثراً د پور د نه ادا کولو په وړاندې یو ډول ضمانت بلل کېږي. د افغانستان په شرایطو کې د بیمې د توکو نشتوالی، د معیشت د یو لږ ګواښونو د په پام کې نیولو سره چې مراجعین ورسره مخامخ دي، د هیلو سره سم او په وخت په نښه کیدلای شي. دا ډول توکي د زیانمنې او د نرمښت د زیا توالی د په نښه کولو په برخه کې په انفرادي کچه (لکه ناروغي) او یا د ټولني په کچه ګواښونو (وچکالي، وبا او داسې نور) خورا ارزښتناک پرمختګ را مینځ ته کولای شي.

د مایکرو فینانس د ادارې په کړنو کې ددغو اصلاحاتو او بدلونونو سره سره، MISFA دا یې منلې چې د مایکرو فینانس ټولې موجوده ادارې مطمینې نه دي چې د اوسني رګود څخه به وژغورل شي.^{۳۱} چې دا د اوسنیو شرایطو د یوې پایلې په توګه د سکتور ادغام په پام کې لري، چې د مایکرو فینانس د ادارو په شمیر کې چټک زیاتوالی څرګندوي. د څارونکو فعالینو د شمیر د کموالی له کبله دا ډول یو ځای کیدنه ښایي چې د کیفیت کنټرول ته به وده ورکړي. که څه هم چې دا ډول یوځای کیدنې باید د مراجعینو د ګټو ډبه پام کې نیولو سره تر سره شي، نه دا چې د مراجعینو معیشت زیانمن کړي.

د دواړو ستونزو یعنې د داخلي جوړښت ستونزې چې د مایکرو فینانس ادارې ورسره مخامخ دي او د کوچنیو پورونو په برخه کې د دولت د غوښتنو د پوره کولو او مدیریت په برخه کې د ستونزو د پام کې نیولو سره د یوه هیئت را مینځ ته کیدو ته اړتیا ده چې د دولت د فعالینو په وړاندې د مایکرو فینانس د ادارو له ګټو څخه

پرمختګ وکړي. د بیلګې په توګه، د مایکرو فینانس یوه اداره به د خپلو کرهڼیزو پورونو لپاره به غځول شوی ضرب الاجل وړاندې کړي او همدا راز په پام کې لري چې د هغو ګواښونو د منعکسولو لپاره چې ورسره مخامخ دي یو لور فیس به وټاکي. سره له دې د مایکرو فینانس بله اداره به د هغه قضاوت له مخې چې دغه سکتور کمزوری دی او د لوړو فیسونو سره مرسته نشي کولای نو دوی به د خپلو نورو توکو په پرتله به ډیرې لږ ګټې وټاکي.

اسلامی پانګونه د مایکرو فینانس د ځینو ادارو د سپړنې لپاره بله برخه ده. لږ شمیر د مایکرو فینانس ادارې له پخوا نه د شریعت سره سم توکي وړاندې کوي په داسې حال کې چې نور و د اکار یې پلي کړی او یا د یو فرصت په لټه کې دي.^{۳۲} چې دا په افغانستان کې د مایکرو فینانس په برخه کې به یو پرمختګ وي چې بیا د یوې کره څیړنې اړتیا په ډاګه کوي څو دا تضمین کړی چې آیا د مراجعینو د غوښتنو سره په غبرګون کې سم توکي وړاندې شوي دي.

اوس مهال د سپما او بیمې په برخه کې لږ نوښتونه تر سترګو کېږي چې دا په ژوره توګه د توکو د پراختیا څخه وړاندې د سازماني ظرفیت د څښونو او د سازماني پراختیا د اهمیت له کبله دي. یواځې د مایکرو فینانس یوه اداره د امانت سپما فرصتونه برابروي په داسې حال کې چې بله یې د خپل ځان سره د مرستې ډلې بیلګه تر آزموینې لاندې نیولې ده چې سپما ته پر پور لومړیتوب ورکوي او د ډلې سپما د ډلې داخلي پورونو لپاره ساتي. په نورو ډیرو بیلګو کې سپما (که لازمه وي) د مایکرو فینانس د ادارې له خوا په لاره

^{۳۱} د افغانستان د بیارغولو وجهي صندوق: بهرنی ارزونه، (اوسلو: د ارزونې ډله، ۱۳۸۷).

^{۳۲} په دغه بهیر کې د نوموړو وړاندو شوو توکو په اړه ددیني پوهانو فتوا هم شاملېږي.

د توکو د پراختیا په موخه زیات په کارول کېږي. چې دا د MISFA د سازمانی پیاوړې کولو او د ظرفیت لوړولو ته د اندازې په برخه کې د اغیزې له څارنې څخه وړاندې لومړیتوب ورکول څرګندوي. که څه هم چې دا څرګنده نه ده چې سازمانی پیاوړتیا او د ظرفیت لوړول څرګنده کیدای شي چې دمرجعینو پر معیشت د کوچنیو پوړونو د اغیزو له درک څخه بیل وي. داسې بریښي چې دغه لومړیتوب بیا د مایکرو فینانس گټې یې له مراجعینو پر گټو وړاندې کړي دي او د دواړو تر مینځ اړیکې له مینځه تللي دي. دغه خپل مینځي اړیکې د مایکرو فینانس متحدو ادارو ته د پیاوړې هڅونکي وړاندې کول توجیه کوي تر څو په دې هکله چې مراجعین څرګنده کوچني پوړونه کاروي او څرګنده ددوی معیشت اغیزمن کوي د ښه پوهاوي د لاس ته راوړلو په لور په چټکه توګه وخوځيږي.

MISFA له دوو متحدینو سره کار کوي تر څو د ټولنیزو کړنو د څارنې (SPM) یو محدود او آزمايشتي سیستم رامینځ ته کړي. دغه هڅه د یو لړ شاخصونو په محدودولو تمرکز کوي کوم چې په آسانی او په کره توګه راغونډیدلای شي. په دغه آزمايشت کې له ۱۶ نه تر ۱۹ شاخصونه د کابو ۶ شاخصونو د بشپړولو په موخه را غوند شوي دي چې کولای شي په بسيا توګه دا ارزوي چې MISFA او د هغه متحدینو په هغه ځای کې چې ځینې محدودیتونه رامینځ ته شوي دي د ټولنیزې اغیزې په توګه یې څه څرګند کړي دي. لکه د رپوټ کارتونوپه برخه کې، د ټولنیزو کړنو شاخصونو پر اغیزمنتوب یې خپل پراخ تمرکز پای ته رسولی دی په داسې حال کې چې دا کیدای شي د غونډولو بهیر اسانه کړي، د غه اقدامات د کوچنیو پوړونو په پروګرام کې د بنسټیډو له کبله د مراجعینو د معیشت د بدلون د څرګندوالي په هکله د بسيا پوهاوي په لوري سکتور نه هڅوي. د مایکرو فینانس د ادارې د ظرفیت او گټو سره په تړاو کې دغه معلومات باید غوره شوي نه وي او د مایکرو فینانس د اړي له ظرفیت او گټو سره تړاو ونه لري بلکې باید د سازمانی زده کړو یوه بنسټیزه برخه وي چې د سکتور د فعالینو له خوا یې ملاتړ کيږي خو دا ډاډ تر لاسه شي چې د کوچنیو پوړونو په برخه کې پانګونې د مراجعینو د غوښتنو سره سم اغیزمنتیا یې درلودله.

په پای کې دغه آزمايشتونو د اغیزې هغه اړخونه یې له لاسه ورکړي چې د افغانستان د څیړنې او ارزونې د ادارې څیړنې د مراجعینو د بریا په اړه دپوهاوي ارزښت ته یې اشاره کوله. چې دا د مراجعینو د هغو پوړونو په اړه معلومات دي چې د پور له ټولو سرچینو څخه یې تر لاسه کړي دي، کوم چې ښايي په کوچنیو پوړونو کې له بنسټیډو سره به زیاتوالی ومومی چې د پور دبار د زیاتیدو، او همدا راز د مراجعینو د کوچنیو پوړونو د اداکولو د څرګندوالي په اړه د معلوماتو بنسټونکی دی چې کیدای شي د پور د زیاتیدونکي کچې او یا په عین وخت کې د نورو منفي چارو سره اړوند وي، لکه د جایداد لیلیم. په داسې حال کې چې د دغو شاخصونو غونډول به خورا ستونزمن وي، دوی به په خپلو اوسنیو فورمو کې د مقیاسونو په پرتله به د معیشت پر خونديتوب د پور د

دفاع وکړي او همدا راز ذاتي کنټرول وهڅوي. د افغانستان د مایکرو فینانس ټولنه (AMA) کیدای شي چې داسې یو هیئت وي. چې په ۱۳۸۴ کال کې را مینځ ته شو او په ۱۳۸۶ کال کې د عدلیې په وزارت کې ثبت شو. نوموړې ټولنه یوه سودا گریزه ټولنه ده چې د MISFA له خوا رامینځ ته شوه چې موخه یې د مایکرو فینانس د ادارو لپاره خبرو اترو ته لاره هوارول وو. نوموړې ټولني د هیلو سره سم یې د تنظیم او مدافعي ونډه په غاړه واخیستله، خو لا تراوسه هڅه کوي څو خپل سازمانی هویت او صلاحیت وټاکي. چې دا د مایکرو فینانس د ادارې له مرکو څخه په ډاګه شوه، چېرې چې ټولو ځواب ویونکو د ټولني د چارو او ونډې په اړه یې څرګند نظریات نه درلودل. د مناسبې وړتیا او ملاتړ سره سم دغه ټولنه کولای شي چې د سکتور د سمون د بهیر په ترڅ کې او په راتلونکي وده کې دمرستي لپاره یو خورا ارزښتناک رول ولوبوي. سره له دې په همدې وخت کې MISFA خپل ځان د داسې یوې ادارې په توګه گڼي او دا وړتیا او واک لري چې د صنعت معیارونه او د څارنې ترسره کول وضع کړي.

د اغیزې په هکله د ښه درک تر لاسه کول

د افغانستان د څیړنې او ارزونې د ادارې د څیړنې لاس ته راوړنې دا استدلال کوي چې د MISFA تر کنټرول لاندې د مایکرو فینانس ادارې د مراجعینو د بریاوو د کمزورې کیدو له گواښ سره مخامخ دي چې د مراجعینو پر پراختیا د تمرکز، د قسط د اندازې او د چارو له دوام څخه یې سرچینه اخیستي ده. دا په دې مفهوم دی چې په داسې حال کې چې د مایکرو فینانس سکتور په لنډ مهال کې یې پراختیا موندلې، په مینځ مهال او اوږد مهال کې به دا وده معکوس لوري ته میلان وکړي ځکه چې مراجعین به د خپلو پوړونو د ادا کولو لپاره به د پیسو پیدا کولو او یا به د پروګرام څخه د خرڅلاو په وخت کې دگټې دتر لاسه کولو وړتیا ونه لري. دغه په شاتګ د بیلا بیلو سکتورونو د سمون لامل شو چې وړاندې یې یادونه وشوه.

ددغې داخلي لړۍ او کاري ستونزو سره په غبرگون کې چې د هغو اندیښنو سره مل دي چې د افغانستان د بیا رغولو د وجهي صندوق په یوه بهرنی ارزونه کې د MISFA تر تمرکز لاندې برخه کې څرګندي شوي، MISFA خپله زیاته پاملرنه یې د کړنو څارنې ته واړوله، اود ټولنیزو کړنو د څارنې (SPM) اصطلاح یې وکاروله. چې دا د مایکرو فینانس د نړیوالو خو ځښتونوسره یوځای پر دواړو مسایلو تمرکز لري: مالي ثبات او همدا راز د ټولنیزو شاخصونو پرمختیا څرګندوي. په معیاري دود کې، هغه ټولنیز شاخصونه چې د مایکرو فینانس د ادارې د ټاکل شویو موخو سره په اړیکه کې رامینځ ته شوي دي ښايي د بیوزلی د کچې را ښکته کول، سوکالي، او ځواکمن کول هم په کې شامل وي. که څه هم چې د افغانستان په شرایطو کې د ټولنیزو کړنو د څارنې هڅې تر دې هم ډیرې محدودې پاتې شوي دي. (MISFA) دا یې څرګنده کړې چې دغه هڅې لا تر اوسه هغه کچې ته نه دي رسیدلې چې د مایکرو فینانس د ادارې موخې د پایلو په مقیاس بدلې شي؛ بلکې

بنسټیز معلومات موجود نه وي په لنډمهال کې به دې ته رسېدل به ستونزمن وي. د هغو معلوماتو پر بنسټ چې د مراجعینو او د هغو کسانو څخه چې مراجعین نه دي له سیمې څخه او همدا راز د MISFA او د هغه متحدینو چې پر معیشت یې د خپل کار د اغیزو په اړه د پېژندل شوو شاخصونو څخه یې تر لاسه کړي دي، دا به بیا د نورو لاملونو په مینځ کې د کوچنیو پورونو د بدلونونو د بنودلو او په کیفیتي ډول د کوچنیو پورونو اغیزې به د نورو لاملونو په مینځ کې په ډاگه کړي؛ د مایکرو فینانس د ادارو پوهه په راتلوکې بهیر کې به یو مهم رول ولوبوي.

۵. مخ ته پرتې لارې

او پلان شوو نوبتونو، او همدا راز د سیالو غیر دولتي ارګانونو سره که چیرې شتون ولري اړیکو ته وده ورکړي، خو په کلي، ولسوالۍ یا د ولایت په کچه یوه یو ټوټه پراختیایي ستراتیژي رامنځ ته کړي.

د مایکرو فینانس د ادارې مرکې د کلیوالي پور د لیرد په اړه د مایکرو فینانس د ادارو په مینځ کې د یووالي نشتوالی او همدا راز د هغه ګواښونو په اړه چې د مایکرو فینانس په ادارو او مراجعینو کې موجود دي بیلا بیل ډول تعبیرونه څرګندوي. د کلیوالي پانګې زیاتي ارزونې ته اړتیا ده او همدا راز په افغانستان کې یوه غوره دود رامنځ ته کیدو ته اړتیا ده خو د زیاتي همغږۍ او د مراجعینو له خوا بازار ته د محصولاتو د وړاندې کونې لامل شي.

د ګواښ د راتیتولو د اړتیاوو د په نښه کولو په موخه د مالي وړاندې شوو خدمتونو پراختیا. د مایکرو فینانس ادارې باید د یو لړ مالي خدمتونو چې د وی یې وړاندې کوي د بیا لومړیتوب ورکولو او پراختیا امکانات و ارزوي خو د ګواښ د کمولو څخه په ښه ډول ملاتړ وکړي. امکانات لکه د خوندي سپما، روغتیایي بیمه (په ځانګړې توګه د روغتیایي شوکونه او ناورینونه)، د محصولاتو او څارویو بیمه. د افغانستان د ملي پراختیا ستراتیژي د ټولنیزې ساتنې دسکتور ستراتیژي دغه تشه یې د مارکیټ پر بنسټ تشخیص کړي ده چې د ټولنیز ګواښ د مدیریت وسیله ده چې دغه د مارکیټ پر بنسټ ولاړو تیارو تنوع ته لومړیتوب ورکوي چې په ژوره توګه د پور وړاندې کولو پر بنسټ ولاړ دی خو د ټولنې پر بنسټ سپما او بیمه په کې شامله کړي. نوموړی رپوټ په دغه برخو کې د چارو څخه ژور ملاتړ کوي. په نورو اړوندو شرایطو کې د مایکرو فینانس د خدمتونو د ودې له نوبتونو څخه د زده کړې لپاره وخت ته ارزښت ورکول د بصیرت نه ډک عمل څخه د ملاتړ لپاره خورا مهم دی. چې دا د موجودو بیلګو او یا د پروګرام د مستقیمې وړاندې په موخه نه دی، بلکې ددې لپاره چې دا څرګند شي چې د افغانستان په شرایطو کې څه عملي او مناسب دي د یوې ارزونې په اړه خبرداری ورکوي. د سپما د توکو لپاره د غوښتنو په اړه د MISFA د عمل څیړنه په دغه برخه کې د پرمختیا څرګندونه

اغیزو په هکله ډیر څه ووايي. او په لومړي سر کې به د معیشت پر خوندیتوب ډیر تمرکز وکړي، نه پر پراخو ټولنیزو کړنو خو د مراجعینو د بریاوو لپاره ډیر کره او له مفهومه ډک مقیاسونه را مینځ ته کړي. چې دا د اغیزو څخه د وړاندې خوځښت، او پر هغو پایلو د تمرکز په مفهوم د یې چېرې چې کوچني پورونه مستقیمې پایلې لري او پر مراجعینو د کوچنیو پورونو د توکو داغیزو د څرنگوالي په اړه معلومات وړاندې کوي. چې په دې کې د سیالي کونکو اغیزو د حل و فصل کولو ځینې هڅې شاملې دي، او په هر یې یوې څیړنه کې د موخو پر اغیزو پوهېدل یوه ننگونه ده. که چېرې په دې هکله چې مراجعین څه وخت په پروګرام کې شامل شول

په افغانستان کې د مایکرو فینانس سکتور د خپل د رامنځ ته کیدو راهیسې یې د پام وړ وده کړې ده. په نسبتاً لنډه موده کې عملیاتي ثبات ته د رسیدو لپاره هڅې د کیفیت او د مراجعینو غوښتنو پر ځای مقیاس او پراختیا ته د ډیر زیات تمرکز لامل شوی دی. چې دا د چټکې ودې د مدیریت لپاره د د داخلي بسیا کنټرول د نشتوالي او د پور د ځای نیونکو موجودو سرچینو ته د لږې پاملرنې له کبله په سکتور کې د ستونزو د رامنځ ته کیدو لامل شوی دی. نوموړي ستونزې اوس د MISFA او د مایکرو فینانس د انفرادي ادارو له خوا د رامنځ ته شوو بدلونونو له لارې له مینځه تللي دي. په داسې حال کې چې هغه اصلاحات چې په دغه رپوټ کې پرې غور شوي مثبت ارزول شوي دي، خو لاتر اوسه دا اندیښنې موجودې دي چې د مراجعینو بریا په هغه کچه چې د مایکرو فینانس د ادارې بریا ارزښتناکه ده، نه ده. ددغې وروستي ټکي د په پام کې نیولو سره، لاندیني وړاندیزونه یو لړ نورو پلان شوو چارو اړتیا په ډاګه کوي خو د مایکرو فینانس د ادارې او د مراجعینو د بریا تر مینځ اړیکو ته د کوچنیو پورونو د سکتور او د هغه د مراجعینو په ګټه وده ورکړي.

په کلیوالي پانګه کې د مراجعینو د غوښتنو له ژور درک سره د یو ټوټه کلیوالي پراختیا د کرنلارې په برخه کې د پلان شوي پراختیا پلي کول. د افغانستان د څیړنې او ارزونې د ادارې د څیړنې موندنو، او همدا راز د کوچنیو پورونو په اړه پریمانو متنونو دا یې په ډاګه کړه چې کوچني پورونه په یواځې سر د معیشت د خوندیتوب او د عایداتو د ودې لپاره بسیا نه دي. په سیمه ایز اقتصاد کې جوړښتي خنډونه اکثراً د پور څخه د ګټې اخیستنې فرصتونه محدودوي. په کلیوالي پانګه کې پلان شوي پراختیا باید له دې امله په منظمه توګه او د اقتصادي پراختیا له پراخو نوبتونو له خوا د ملاتړ سره پلي شي خو بنسټیزې تشي، او سرچینو ته د محدودې لاس رسې لکه اوبو، او د ځایي انرژي قوې په ډاګه کړي. د کلیو د پراختیا لپاره پرته له یوې یوټوټه او همغږې شوي کرنلارې، د کلیوالي پورتوکي به ښایي یواځې د مراجعینو سره مرسته وکړي خو د معیشت د ثبات او ودې په وړاندې له زغم نه کارواخلي. د مایکرو فینانس ادارې باید د کلیوالي پراختیا د روانو

وکاروي، په داسې حال کې چې مراجعینو ته اجازه ورکړل شوي وه چې په دې بهیر کې د معلوماتو د برابرولو ارزښت وگوري خو پرته له دې چې دوی ته زیان ورسیري پروگرامونو ته وده ورکړي.

د سوداګرۍ او مالي خدمتونو په روزنیزو پروگرامونو کې د سترې پانګونې څخه ملاتړ. د کارکوونکو کمزورې ظرفیت د مایکرو فینانس د ادارې عملیاتو او څارنې په وړاندې د پام وړ څنډونه را مینځ ته کوي. په دې توګه MISFA او نور کولای شي چې د دولتې او شخصي تعلیمي موسسو څخه ملاتړ وکړي خو زیات شمیر کورسونه، تصدیق لیکونه او داسې پروگرامونه چې د مالي زده کړې پر لورولو، مالي مدیریت، څارنه او د سوداګرۍ په اړه د عمومي وړتیاوو پر وړاندې کولو متمرکز وي.

د پورو له غیر رسمي سیستمونو څخه زده کول. له نورو شرایطو او همدا راز د افغانستان د څیړنې او ارزونې د ادارې د ساحوي څیړنې تجربې مایکرو فینانس ادارو ته هغه اړتیا په ډاګه کوي خو د مراجعینو له اړتیاوو سره په تفاهم کې پانګونه وکړي، لکه د پور په نورو سیستمونو کې ددوی بنکیلتیا څو د غوښتنو پر بنسټ پروگرامونه طرح کړي. چې دا کار په بشپړه توګه په افغانستان کې د مراجعینو او د مایکرو فینانس د ادارو په توان نه دی تر سره شوی. په داسې حال کې چې د مایکرو فینانس د ادارې په کرنلارو کې ددغو شننو زیاتول بنیایي زیات وخت ته اړتیا ولري او همدا راز د لګښت کچه به لوړه کړي، چې دا د عایداتو لپاره یوه ارزښتناکه پانګونه ده. په افغانستان کې د غیر رسمي پور د سیستم په اړه د پوهې وده لکه د اسلامي پانګې د توکو د غوښتنو په هکله پوهه، د مایکرو فینانس داسې ادارې به رامینځ ته کړي چې د مراجعینو د غوښتنو پر اساس وي او دا توان ولري چې وړ توکي چې وکړای شي په غوښتنو کې هغه په ډاګه شوي تشې ډکې کړي، چې دا کار به ددې لامل شي څو د مالي خدمتونو یو نوښتګر او پیاوړی سکټور رامینځ ته کړي. لکه څرنګه چې د مایکرو فینانس ادارې په کلیوالو سیمو کې ډیرې پراخې دي، دغه پوهه له دې کبله د ارزښت وړ ده چې توکي د مراجعینو له معیشتي فعالیتونو او نغدو پیسو او د کوچنیو پوړونو له هغه پروگرامونو سره برابر دي چې هغو سیمو ته ځي چې هلته د پانګونې فعالیتونه کولای شي بسیا عایدات رامینځ ته کړي څو وکړای شي د قسطونو سره مرسته وکړي. د غیر رسمي پور د سیستم په هکله پوهه د مایکرو فینانس د ادارې او د مراجعینو د بریا په ګټه ده.

کوي. نورې کرنې لکه د کار، ټولنیزو چارو شهیدانو او معلولینو له وزارت سره په همغږۍ کې کولای شي د ګډ کار لپاره هغه لارې چارې را وسپري څو داسې پروگرامونه را مینځ ته کړي چې په دغه سیمه او یا نور وکې د تر لاسه شوو تجربو پر بنسټ د بیمې توکو ته پراختیا ورکړي.

د پایلو او اغیزو د ارزونې په موخه د کرنو د څارنې د وسایلو د زیات کار څخه ډاډ تر لاسه کول. د مایکرو فینانس د ادارې د رپوټ کارتونو او د ټولنیزو کرنو د څارنې پیل د څارنې او ارزونې په برخه کې یوه ارزښتناکه پانګونه ده. سره له دې، څرنګه چې وړاندې یې یادونه وشوه، ګڼ شمیر رپوټ کارتونه شاخصونه پر محصولاتو او کمیت تمرکز کوي چې بنیایي رپوټ ورکونه یې آسانه وي مګر ددې کار ارزښت به محدود کړي. دغه وړاندیز شوی چې د MISFA او د هغه د مایکرو فینانس د ادارې متحدین باید دې کار ته ادامه ورکړي څو دا په ډاګه کړي چې ځینې شاخصونه د هغه څه سره په مقایسه کې چې دوی یې تر لاسه کوي څه مشخصوي څو ډاډ تر لاسه شي چې ددغې چارې د ودې لپاره بسیا شته لاس ته راغلي دي. د مایکرو فینانس د ادارې په متحدینو کې د ظرفیت محدودیتونه په دې مفهوم دي چې د شاخصونو د ودې لپاره یوې چټکې کرنلارې ته اړتیا ده، خوباید د تمو کچه ډیره ټیټه نه وي.

د ټولنیزو کرنو (یا اغیزې) څارل په تدریجي توګه پیلېږي او د څارنې اړتیا په هغه ډول چې ګرانه نه وي په ډاګه کړي کوم چې سیمه ایزو معلوماتو د غونډولو ظرفیت په ډاګه کوي. سره له دې، پر امکاناتو ډیر زیات تمرکز به بیا هم د دغه کار اهمیت لږ کړي. لکه د رپوټ کارتونه په برخه کې دغه ویره وه چې یواځې د محصول په هکله معلومات را غونډ شوي دي (د پوړونو شمیر، د پوړونو سرچینې، په بنوونځي کې داخلول، د شتمنۍ درلودل) خو د هغه بدلونو په اړه چې کوچنیو پوړونو ته د مراجعینو د لاس رسې او د هغه د کارولو په واسطه رامینځ ته شوي دي ددرک په هکله یې لږ وړتیا موجوده وه. د ارزښت او امکان تر مینځ باید یو انډول تر لاسه شي، چې دا کېدای شي د ظرفیت د ودې په توګه وشمیرل شي.

په SMP کې بله د پام وړ مسأله د نامناسبو پایلو امکان دی که چېرې د مایکرو فینانس د ادارې د کارکوونکو په واسطه پلې شوي وي. مراجعین نه غواړي مرستې له لاسه ورکړي، آن که دوی هغه نیمګړې هم وګڼي او دوی په دې هکله پوهه لري چې څه ډول ارزونې سره غبرګون وښيي څو موجود پروګرام وساتي. نو ځکه، باید د کرنو د څارنې په پلان کې خپلواکه ارزونې رامینځ ته شي تر څو د مایکرو فینانس پر ادارو د هغه اغیزې احتمال راکم کړي چې دوی څه غواړي چې وښيي مني. بله لاره چې باید ورته ځواب وویل شي هغه د مراجعینو په خورا عادي او غیر رسمي نظریاتو کې بنکیلیدل دي چې د مایکرو فینانس ادارې غواړي چې دغه لاس ته راغلي معلومات د پروگرامونو د تنظیمولو لپاره

